

**CONDICIONS DE VIDA DE LA
GENT GRAN
D'ANDORRA LA VELLA**

**Centre de Recerca Sociològica
Institut d'Estudis Andorrans**

1.- INTRODUCCIÓ	4
1.1.- Objectius i metodologia	4
2.1.- Sexe i edat	5
2.2.- Residència i nacionalitat.....	5
2.3.- Estat civil i forma de convivència.....	6
3.- ECONOMIA	9
3.1.- Ingressos i pensions.....	9
3.2.- Dificultats per arribar a final de mes.....	10
3.3.- Despeses	10
4.- HABITATGE.....	11
4.1.- Tipus d'habitatge i règim de tinença	11
4.2.- Equipament domèstic	11
4.3.- Accessibilitat de l'habitatge	12
4.4.- Dificultats o problemes en l'entorn de l'habitatge	12
5.1.- Família a Andorra.....	13
5.2.- Suport emocional i amistats	13
Té algú per parlar dels seus problemes personals?.....	14
Nombre d'amics/gues	14
5.3.- Ajuda a la família o a altres.....	14
Si té néts/es, té cura d'ells/es habitualment?	14
Si té parella, el seu company/a necessita que l'ajudin en alguna de les activitats de la vida diària?	15
5.4.- Ajuda rebuda	15
Rep algun tipus d'ajuda?	15
6.- SALUT	16
6.1.- Percepció de l'estat de salut	16
Rep algun tipus d'ajuda?	16
Durant els darrers tres mesos, quin grau de dolor diria que ha tingut?	17
Pateix algun d'aquests problemes de salut?	18
6.3.- Limitació de l'activitat, grau de dolor i caigudes.....	19
Durant els tres últims mesos, ha caigut?.....	20
6.4.- Problemes per a dormir	20
Té dificultats per a conciliar la son?	20
6.5.- Afectivitat.....	20
6.6.- Pes / alçada.....	21
Pes (IMC) segons sexe (agrupació de les dues enquestes).....	21
6.7.- Consum de tabac i alcohol	22
Vostè fuma?.....	22
6.8.- Visites mèdiques i hospitalització	22
En l'últim any, quin tipus de professional ha visitat?	22
Ha estat ingressat a l'hospital fa menys de 5 anys?.....	23
6.9.- Mesures de prevenció i tractament.....	23
Controla la seva pressió arterial?.....	23
6.10.- Cobertura sanitària	24
Té alguna assegurança de malaltia?	24
7.- ACTIVITATS DE LA VIDA DIÀRIA	24
7.1.- Dificultats per realitzar les activitats de la vida diària i necessitat d'ajuda.....	24
7.2.- Tasques domèstiques.....	25
7.3.- Desplaçaments per Andorra	26
7.4.- Opcions davant les dificultats per viure a la llar	27
8.- ALIMENTACIÓ	27

8.1.- Consum d'aliments.....	27
8.2.- Dieta	27
8.3.- Àpats	28
9.- ESPORTS, AFICIONS I VIATGES	29
9.1.- Esports i activitat física	29
9.2.- Aficions	29
9.3.- Televisió.....	30
Quanta estona mira la televisió al dia?	30
9.4.- Viatges.....	30
Quants viatges d'una setmana o més ha fet l'últim any?.....	30
10.- MEDI AMBIENT.....	30
10.1.- Reciclatge	30
10.2.- Entorn ambiental	31
11.- SERVEIS PER A LA GENT GRAN	31
11.1.- Casa Pairal.....	31
11.2.- Servei de Teleatenció Domiciliària de la Creu Roja.....	32
Coneix o utilitza el Servei de Teleatenció domiciliària de la Creu Roja?	32
Utilitzaria aquest servei?.....	32
11.3.- Servei d'Ajuda a Domicili	32
Coneix o utilitza el Servei d'Ajuda al Domicili?	32
Utilitzaria aquest servei?.....	33
11.4.- Centres de Dia	33
Sap sí hi ha Centres de Dia a Andorra la Vella?	33
Utilitzaria aquest servei?.....	33
En general, diria que la seva qualitat de vida és.....	34
13.- CONCLUSIONS	36
14.- BIBLIOGRAFIA.....	41

1.- INTRODUCCIÓ

Les persones majors de 65 anys representen una proporció cada cop més gran del total de la població en els països desenvolupats.¹ Aquest envelliment demogràfic s'ha produït per l'augment de l'esperança de vida i el descens de la natalitat (conseqüència del procés de transició demogràfica). A més, dins el col·lectiu de la gent gran, està augmentant la proporció de les persones de més de 75 anys (sobreenvelliment), i segons totes les previsions continuarà augmentant en els propers anys.

La major presència de gent gran també està canviant la seva imatge social, ja que es tracta d'un grup heterogeni, amb diferents condicions de vida i de salut, que no sempre es correspon amb els estereotips de dependència, pobresa, malaltia i soledat als que s'associava la vellesa en generacions anteriors molt castigades per la història. En aquest context també cal tenir en compte que l'arribada a edats avançades de generacions amb millors condicions socioeconòmiques, comporta un increment de la demanda de serveis per a la gent gran, tant en quantitat com en qualitat.²

1.1.- Objectius i metodologia

Per definir el col·lectiu de la gent gran se sol prendre els 65 anys com a referència, degut a que a partir d'aquesta edat la majoria de les persones queden fora del mercat laboral, el que suposa també un canvi en els seus rols, en la seva posició i relacions socials. En el cas de les dones que no han realitzat mai un treball remunerat (mestresses de casa) no es pot delimitar la seva edat de jubilació, però es considera que la seva posició ve condicionada per la situació del marit (en enviudar accedeixen a una pensió i passarien a ser jubilades).

En el present estudi es volen analitzar les condicions de vida (convivència, economia, salut, etc.) de les persones de més de 65 anys d'Andorra la Vella, així com el seu coneixement, opinió i utilització sobre alguns serveis per a la gent gran i altres qüestions sobre la parròquia on viuen.

Les dades s'han obtingut mitjançant dues enquestes a una mostra de les persones majors de 65 anys a partir del cens de la població d'Andorra la Vella³.

- Enquestes s'ha realitzat a una mostra de les persones que consten com a usuàries de la Casa Pairal) a un total de 123 persones, realitzada l'estiu de l'any 2004. El marge d'error pels usuaris d'aquesta enquesta és de +7,6%, per a un nivell de confiança del 95,5% (2 sigma)..
- Enquesta a una mostra de 185 persones seleccionades aleatòriament, amb un marge d'error és del 7% per a un nivell de confiança del 95,5%. L'enquesta s'ha realitzat de forma personal a l'habitatge de les persones enquestades entre els mesos de maig i juny del 2005.

En aquest informe agrupem les dues enquestes, amb l'objectiu de ressaltar els resultats més interessants amb la finalitat de donar una visió de conjunt d'aquest tema. Així, el total de persones de més de 65 anys enquestades ha estat de 318, i la mostra té un marge d'error del +5,26% per a un nivell de confiança del 95,5%.

¹ A Andorra la proporció de gent gran en els darrers anys està al voltant d'un 12% del total de la població, mentre que a principis dels anys 90 no arribava al 10%. A Catalunya –igual que en el conjunt d'Espanya– les persones de 65 anys i més representaven un 17% de la població de l'any 2003, mentre que l'any 1991 eren al voltant del 14%.

² Pérez Díaz, J.: "Envejecimiento poblacional y dependencia. Una perspectiva desde la necesidad de cuidados". Ponencia presentada en la II Jornada Gerontológica Calidad de vida y Calidad de Servicio en la atención a personas mayores, organizada por Recursos Asistenciales. Pamplona, 25 de octubre de 2000.

³ Tot i que en el cens d'Andorra la Vella hi havia 2.700 persones inscrites, a l'hora de fer el treball de camp no es van trobar moltes de les persones escollides per a l'enquesta (per canvi de domicili o per defunció).

2.- DADES SOCIODEMOGRÀFIQUES I DE CONVIVÈNCIA

2.1.- Sexe i edat

Sí agrupem les dues enquestes es pot apreciar que un 58% de les persones enquestades tenen entre 65 i 74 anys (un 28% entre 65 i 69 anys i un 30% entre 70 i 74 anys), mentre que el 42% tenen 75 anys o més (un 22% entre 75 i 79 anys i un 20% tenen 80 anys o més).

Segons es desprèn d'altres estudis sobre la gent gran,⁴ en general el segment de 65 a 74 anys gaudeix de millors condicions de vida (major autonomia funcional i participació en la vida social), mentre que els majors de 75 anys presenten més sovint limitacions (de mobilitat i salut). Per això, a causa del progressiu allargament de l'esperança de vida, la presència de persones amb necessitats d'atenció per motius de salut i autonomia funcional es va traslladant a edats més avançades.

Entre la gent gran, la proporció de dones és més alta (un 56% de dones i un 44% d'homes), sobretot en els grups de més edat, degut a la sobremortalitat masculina (l'esperança de vida de les dones és més alta en tots els grups d'edat).

	Freqüència	Percentatge
De 64 a 69 anys	86	27,90
De 70 a 74 anys	93	30,20
De 75 a 79 anys	68	22,10
80 anys i més	61	19,80
	308	100

	Freqüència	Percentatge
Home	118	38,3
Dona	190	62,7
Total	308	

Enquesta Cens Comú (menys registre de la Casa Pairal)	Enquesta Casa Pairal
---	----------------------

Edat segons el sexe

	Sexe		Total
	Home	Dona	
65 a 69 anys	28 34,6%	24 23,1%	52 28,1%
70 a 74 anys	28 34,6%	31 29,8%	59 31,9%
75 a 79 anys	13 16,0%	28 26,9%	41 22,2%
80 anys i més	12 14,8%	21 20,2%	33 17,8%
Total	81 100,0%	104 100,0%	185 100,0%

	Sexe		Total
	Home	Dona	
entre 64 i 69 anys	11 29,7%	23 26,7%	34 27,6%
entre 70 i 74 anys	11 29,7%	23 26,7%	34 27,6%
entre 75 i 79 anys	7 18,9%	20 23,3%	27 22,0%
80 anys o més	8 21,6%	20 23,3%	28 22,8%
Total	37 100,0%	86 100,0%	123 100,0%

2.2.- Residència i nacionalitat

Un 65% de les persones enquestades són de nacionalitat espanyola, un 29% tenen nacionalitat andorrana i un 6% altres nacionalitats (d'aquest grup la meitat tenen nacionalitat francesa). La composició de la població d'Andorra amb una majoria de persones de nacionalitat espanyola és conseqüència de l'arribada al país d'un gran nombre d'immigrants des de la segona meitat del segle XX, però també és el resultat d'una política restrictiva per adquirir la nacionalitat andorrana.

⁴ Sintès, E.; Ramon, A. (Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona): *Condicions de vida i hàbits de la gent gran de la província de Barcelona*. Bellaterra, Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, 2003.

Segons l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal), la major part de la gent gran fa molts anys que viuen a Andorra: un 16% hi han viscut sempre (van néixer a Andorra), un 60,5% fa més de 30 anys que viuen al país, un 17% fa entre 10 i 30 anys i només un 6% fa menys de 10 anys que viuen a Andorra. Cal assenyalar que no totes les persones que fa molts anys que viuen al país tenen la nacionalitat andorrana (un 80% de les persones enquestades que fa més de 30 anys que resideixen a Andorra no la tenen), tot i que, en principi, podrien adquirir-la però que en molts casos no ho fan per no haver de renunciar a la seva nacionalitat d'origen.⁵

Poble on viu

	Freqüència	Percentatge
Santa Coloma	18	5,8
Andorra la Vella	290	94,2
Total	308	100

Nacionalitat

	Freqüència	Percentatge
Andorrana	91	29,60
Espanyola	200	64,90
Altres	17	5,50
Total	208	100

2.3.- Estat civil i forma de convivència

Estat Civil

	Freqüència	Percentatge
Solter/a	17	5,5
Parella de fet	3	1,0
Casat/da	160	52,0
Separat/da o divorciat/da	19	6,2
Vidu/a	108	35,0
Ns/nc	1	0,3
Total	308	100

L'estat civil té repercussions en el recolzament que la gent gran pot donar o rebre a la llar, ja que la família és la principal font d'ajuda. Si bé la majoria de la gent gran (el 52%) està casada i prop d'un 1% viu en parella de fet, destaca que un 35% són persones vídues, mentre que només un 6% són solteres i un 6% separades o divorciades.

Segons l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal), evidentment la viduïtat és més freqüent en edats més avançades (són vídues el 15% de les persones entre 65 i 69 anys, el 20% de les que tenen entre 70 i 74 anys, el 34% de les que tenen de 75 a 79 anys i el 54% de les majors de 80 anys), però hi ha una proporció molt més gran de dones vídues (un 43% de les dones enquestades davant un 9% dels homes). En canvi la majoria dels homes majors de 65 anys són casats (el 76,5% dels homes davant el 42% de les dones), i també hi ha més proporció d'homes solters (prop del 9% dels homes i gairebé el 6% de les dones), mentre que hi ha més dones separades o divorciades (un 7% de les dones i un 5% dels homes).

Així, combinant aquestes dues variables (sexe i edat) amb l'estat civil es pot observar que en totes les franges d'edat la majoria dels homes estan casats mentre que en el cas de les dones disminueix la proporció de casades en avançar l'edat i passen a ser majoritàriament vídues (entre els 65 i els 74 anys el 56% de les dones són casades i el 29% vídues però entre les majors de 75 anys el 27% són casades i el 59% vídues), de manera que els factors que poden anar associats a aquesta condició (soledat, reducció dels ingressos) afecten sobretot a les dones.

⁵ Batalla, J.; Casals, M.; Micó, J.: *La immigració a Andorra*. Lleida, Pagès Editors, 2004.

Forma de convivència (amb qui viu?)

	Freqüència	Percentatge
Residència	8	2,6
Sol/a	87	28,2
Parella	133	43,2
Parella i fills/es	21	6,8
Fills/es	51	16,6
Amb familiars	1	0,3
Altres persones	7	2,3
Total	308	100

L'estat civil i l'estructura de les llars on viu la gent gran són indicadors de les situacions de solitud d'aquestes persones i de l'accessibilitat al suport informal en situacions de dependència.⁶ Agrupant les dues enquestes, quasi un 3% de les persones enquestades viuen en una residència per a la gent gran, prop d'un 28% viuen soles (un 25% de les dones i un 12% dels homes),⁷ un 43% viuen amb la seva parella (el 61% dels homes i el 33% de les dones), un 8% viu amb la parella i fills/es⁸ (un 15% dels homes i un 9% de les dones) i un 16% viu amb els fills o filles però sense la seva parella (amb més proporció les dones que els homes: un 28% i un 3% respectivament)⁹. A més, hi ha un 2% que viuen en una llar en la que no formen part d'un nucli familiar, és a dir que viuen amb altres persones amb les que no tenen vincle conjugal o filial (no són ni la seva parella ni els fills/es), tot i que en la majoria dels casos són persones amb les que tenen una relació familiar (germans/es, cosins/es, néts/es...).

Així, a diferència de l'estructura de llars del conjunt de la població,¹⁰ entre la gent gran predominen les llars formades per una parella sense fills/es i també destaca la proporció de llars unipersonals, indicant que aquest col·lectiu continua vivint a la seva llar mentre li és possible (amb la seva parella quan els fills/es s'han emancipat i vivint sols quan enviduen). Les llars monoparentals (gent gran sense parella que viu amb els fills/es) també són més nombroses entre els majors de 65 anys, tot i que no es pot saber si són els fills/es no emancipats que viuen encara amb la mare o el pare, o si es tracta d'una dependència inversa (pare o mare sol/a que s'ha traslladat a viure amb els fills/es).

Segons l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal), el 56% de les persones enquestades viuen amb la seva parella (ja sigui sols o amb fills/es), observant-se que en general les parelles dels homes tenen menys edat que ells, mentre que les dones tenen parelles més grans. Del 28% de les persones enquestades que viuen amb fills/es (52 casos), la majoria viuen amb un sol fill o filla (46 persones, que representen el 88% dels que viuen amb fills/es). Aproximadament un 29% dels fills/es tenen entre 24 i 34 anys, un altre 29% tenen entre 35 i 44 anys i un 48% tenen més de 44 anys. Entre els altres familiars que conviuen a la mateixa llar (només un 8% de les persones enquestades viu amb altres familiars), destaca que són sobretot els néts/es (la majoria menors d'edat) i gendres o joves (que majoritàriament tenen entre 40 i 60 anys). En els pocs casos que conviuen amb germans/es aquests tenen més de 70 anys, i els altres familiars també són d'edats avançades.

⁶ Fundació Institut Català de l'Envel·liment: *Anuari de l'envelliment. Catalunya 2004*. Barcelona, Glosa, 2004.

⁷ Aquesta proporció de gent gran que viu sola és pràcticament igual que a Espanya on el 19,5% dels majors de 65 anys viuen sols (el 26% de les dones i l'11% dels homes).

Font: Instituto de Mayores y Servicios Sociales: *Las personas mayores en España. Informe 2004*. Madrid, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2004.

⁸ Dels 21 casos que viuen en aquestes llars, 18 viuen només amb la parella i fills/es i 3 conviuen a més amb altres familiars.

⁹ Dels 31 casos en aquesta situació, 22 viuen només amb fill/es i 9 viuen amb fills/es i altres familiars.

¹⁰ En el conjunt de la població d'Andorra predominen les llars formades per una parella amb fills/es (55%), les parelles soles representen un 25% del total de llars i les llars unipersonals un 12%, mentre que un 7% són llars monoparentals. Centre de Recerca Sociològica: *Composició de les llars a Andorra*. Lleida, Pagès Editors, 2005.

2.4.- Nivell d'estudis i ocupació

Nivell d'estudis

	Freqüència	Percentatge
No ha anat mai al col·legi	38	12,3
Estudis bàsics	117	57,5
Estudis primaris acabats	80	26,0
Estudis secundaris, formació professional, batxillerat	45	14,6
Estudis superiors, universitaris	26	8,4
Altres	1	0,3
Nc	1	0,3
Total	308	100

Pel que fa al nivell d'estudis, en general es constata que la gent gran té un nivell d'estudis baix comparant-lo amb el nivell d'estudis de les generacions més joves, degut a que van créixer en un moment històric en el que l'accés a la formació no estava tan generalitzat entre la població, sinó que hi accedien principalment les persones amb un estatus social familiar més alt. Així, un 12% de les persones enquestades no han anat mai a l'escola, un 58% té estudis bàsics (estudis primaris incomplets) i un 26% té estudis primaris acabats, un 15% té estudis secundaris (un 15% l'altre), mentre que un 8% té estudis superiors o universitaris.

Aprofundint una mica més en les dades i segons l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal), les dones i les persones majors de 75 anys són les que tenen menor nivell d'estudis, ja que van tenir menys accés a la formació acadèmica (un 17% de les dones i un 7% dels homes no han anat mai a l'escola, igual que el 18% de les persones de més de 75 anys i un 9% de les persones de 65 a 74 anys), mentre que els homes i les persones de menys edat tenen amb més freqüència estudis primaris, secundaris i superiors.

La majoria de les persones enquestades(92%) estan jubilades o són pensionistes (a l'enquesta del cens hi ha un 10% de les persones que es declaren mestressa de casa), prop d'un 5% treballa ocasionalment (només unes hores o puntualment), un 2% treballa regularment (encara no s'han jubilat).

Aquestes diferències mostren una segregació vertical en funció del gènere, ja que els homes han ocupat els llocs més alts en la jerarquia i més qualificats, mentre que les dones han ocupat en major proporció llocs menys qualificats. També es constata una segmentació en relació als sectors d'activitat (segregació horitzontal) ja que els homes tenen una major presència en els sectors de la construcció i indústria, mentre que les dones treballen en major proporció que els homes en el comerç, hostaleria i serveis personals (moltes treballaven realitzant tasques domèstiques), a banda de la feina de manteniment de la pròpia llar (mestresses de casa).

D'altra banda, també hi ha una relació entre l'ocupació i el nivell d'estudis, de manera que les persones que tenien ocupacions més qualificades (propietaris, directius o comandaments intermedis, o professionals i tècnics) tenen en major proporció estudis secundaris o superiors, mentre que els que estaven ocupats com a personal del comerç, restauració o serveis personals, treballadors de la indústria i construcció, i treballadors no qualificats, tenen majoritàriament estudis primaris o sense estudis.

Com a complement, en funció de la nacionalitat, i segons l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal), també s'observa que les persones de nacionalitat andorrana eren (o són) en major proporció propietaris, directius i comandaments intermedis (el 33% dels andorrans i només el 9% dels no andorrans), professionals qualificats o tècnics (el 19% dels andorrans davant el 10% dels no andorrans), mentre que les persones no andorranes estaven ocupades amb més freqüència com a personal del comerç, restauració o serveis personals (el 27% dels no andorrans davant el 19% dels andorrans), com a treballadors de la indústria o la construcció (el 16% dels andorrans davant el 9% dels andorrans) o com a treballadors no qualificats (el 19% dels no andorrans enfront del 6% dels andorrans).

3.- ECONOMIA

3.1.- Ingressos i pensions

Els seus ingressos provenen de...

	Freqüència	Percentatge
Pensió	275	89,3
Negocis/ propietats	54	17,5
Ajudes familiars	16	5,2
Ajudes socials	2	0,6
Altres	9	2,9
No té ingressos propis	12	4,3
Nc/nc	2	1,9
Base	308	

Agrupant les dues enquestes, el 89% de les persones enquestades els ingressos propis provenen d'una pensió, un 18% té ingressos provinents de negocis o propietats i un 4% no té ingressos propis (hem de destacar que dins de l'enquesta de la Casa Pairal no hi ha cap persona que no tingui cap ingrés).

Si entrem més al detall i segons l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal), un 65% dels enquestats només tenen com a ingressos els provinents de la pensió, mentre que un 20% té la pensió i un altre ingrés: negocis o propietats, ajudes familiars o socials, o altres (d'altra banda, hi ha un 7% dels enquestats que responen que només tenen ingressos d'aquest tipus). Els homes diuen amb més freqüència que tenen ingressos per negocis o propietats (el 26% dels homes davant el 12% de les dones), mentre que les persones que reben ajudes (familiars o socials) o que no tenen ingressos són totes dones (el 9% i el 12% de les dones respectivament). Això és degut també al fet que pràcticament tots els homes han tingut (o encara tenen) un treball remunerat, mentre que algunes dones són mestresses de casa i no tenen ingressos propis sinó els ingressos de la parella o d'ajudes familiars o socials.

La majoria de les persones que tenen una pensió és de jubilació (83%), si bé és més alta la proporció entre els homes (96%) que entre les dones (72%). El 20% de persones enquestades reben una pensió de viduïtat i pràcticament en tots els casos són dones (el 34% de les dones i un 1% dels homes). Pel que fa als altres tipus de pensió (invalidesa, no contributiva...) en rep un 9% de la gent gran enquestada (el 6% dels homes i el 12% de les dones).

Gairebé en tots els casos que reben una pensió (el 95%) es tracta d'una pensió pública i només un 2,5% té pensions privades, a més del 2,5% que té les dues.

A banda del 6% que no tenen ingressos propis i del 17% de persones que no han respost, un 12% de la gent gran enquestada diu que els seus ingressos són inferiors a 360 euros mensuals (un 16% de l'enquesta de la Casa Pairal), un 32% té uns ingressos entre 360 i 720 euros al mes i un 21% ingressa de 720 a 1.200 euros mensuals, mentre que un 12% diu que té ingressos superiors als 1.200 euros.

Les dones tenen en major proporció ingressos més baixos o no tenen ingressos propis mentre que els homes tenen en major proporció ingressos més alts.

En general la pensió mitjana de les dones és inferior a la dels homes (ja sigui de jubilació o de viduïtat). També hi ha una relació entre la situació econòmica i la situació (actual o passada) en el mercat de treball, ja que les persones amb ocupacions menys qualificades (els grups de treballadors no qualificats i personal del comerç, restauració i serveis personals que també són els sectors amb més presència de dones) són les que tenen en major proporció menys ingressos, mentre que el grup dels propietaris, directius o comandaments intermedis i els professionals o tècnics són els que declaren ingressos més alts.

3.2.- Dificultats per arribar a final de mes

Amb els seus ingressos, li costa arribar a fi de mes?

	Freqüència	Percentatge
No, mai	117	38,0
Ocasionalment	73	23,7
Sí, sovint	44	14,3
Sí, sempre o gairebé sempre	71	23,0
Ns/nc	3	1,0
Total	308	100

El 38% de les persones enquestades diuen que no tenen problemes per arribar a final de mes amb els seus ingressos (propis o familiars), però la majoria de les persones majors de 65 anys sí que tenen problemes: un 23% quasi sempre, un 14% sovint i un 24% ocasionalment.

Les dones i les persones més grans són les que diuen en major proporció que els costa arribar a final de mes, però la relació no resulta prou significativa a nivell estadístic. També els costa més arribar a final de mes a les persones que viuen soles o en llars monoparentals (que són majoritàriament dones vídues). La percepció de les dificultats econòmiques està correlacionada amb els ingressos de manera que les persones amb ingressos més alts diuen en major proporció que no tenen problemes per arribar a final de mes, mentre que les persones amb ingressos més baixos diuen amb més freqüència que els costa arribar a final de mes (sovint, sempre o gairebé sempre). Els andorrans i les persones ocupades com a directius, propietaris o comandaments intermedis i professionals o tècnics, també diuen en major proporció que no tenen dificultats per arribar a final de mes amb els seus ingressos o ingressos familiars, mentre que les persones no andorranes i els treballadors no qualificats són els que més diuen els hi costa arribar a final de mes.

3.3.- Despeses

Despesa mèdica i/o paramèdica (sense comptar el que retorna la CASS)

	Freqüència	Percentatge
Cap despesa	137	44,5
Menys de 30 euros	50	16,2
Entre 31 i 60 euros	41	13,3
Entre 61 i 120 euros	28	9,1
Entre 121 i 150 euros	14	4,5
Més de 151 euros	19	6,2
Ns/nc	19	6,2
Total	308	100

En relació a les despeses mèdiques, agrupant les dues enquestes, un 16% es gasta menys de 30 euros al mes en aquest concepte i un altre 13% entre 31 i 60 euros, mentre que un 20% es gasta més de 60 euros mensuals.

D'altra banda, s'observa que la majoria de les persones que tenen ingressos més baixos diuen que no tenen cap despesa en restaurants o altres activitats d'oci, mentre que les persones amb ingressos més alts incrementen la seva despesa en aquest concepte.

4.- HABITATGE

4.1.- Tipus d'habitatge i règim de tinença

Vostè viu a :

	Freqüència	Percentatge
Pis	289	93,8
Casa unifamiliar/xalet	10	3,3
Residència	8	2,6
Altres (hotel de la seva propietat)	1	0,3
Total	289	100,0

A l'agrupar les dues enquestes, s pot veure com la major de la gent gran d'Andorra la Vella (el 94%) viu en un pis i prop d'un 3% viu en una casa unifamiliar o xalet, a més del 3% de les persones enquestades que viuen en una residència.

La casa és de...

	Freqüència	Percentatge
Lloguer	175	56,7
Propietat	112	36,6
Altres	21	6,7
Total	308	100,0

D'altra banda, el 57% viuen en habitatges de lloguer, un 37% viu en un habitatge de la seva propietat i un 7% en altres modalitats (residència, pis de la família...).

4.2.- Equipament domèstic

Per a les següents preguntes sobre l'equipament de la llar no s'inclouen les persones que viuen en una residència.

Calefacció

	Freqüència	Percentatge
Calefacció central o individual	253	84,4
Estufes o radiadors elèctrics	45	15,0
Llar de foc	1	0,3
No té font de calor	1	0,3
Total	308	100,0

Agrupant de les dues enquestes, pel que fa al sistema de calefacció, la majoria (84%) tenen calefacció central o individual, un 15% té estufes o radiadors elèctrics i s'escalfa amb estufes de butà. Hi ha també un cas que afirma que utilitzar la llar de foc per escalfar la seva llar i un altre cas que afirma que no utilitza cap font de calor.

Pràcticament totes les llars disposen de les instal·lacions bàsiques (calefacció, aigua calenta, wàter, bany i/o dutxa), i l'equipament més freqüent de la llar és la cuina (elèctrica, de gas o mixta), el forn, la nevera, la rentadora, el televisor i el telèfon, que estan presents en gairebé totes les llars. En canvi els aparells que no es consideren essencials o de més recent introducció al mercat com la cuina vitroceràmica, el rentaplats, l'assecadora, el telèfon mòbil, el vídeo o DVD i l'ordinador, són equipaments menys freqüents en les llars de la gent gran. Les persones

que tenen més sovint aquests aparells són les de menys edat, amb més nivell d'estudis i més ingressos, i en molts casos també s'observa una major presència en llars on viuen més persones, de manera que només una minoria de la gent gran que viu sola els tenen.

4.3.- Accessibilitat de l'habitatge

Esglaons, desnivells o escales interiors

	Freqüència	Percentatge
Ni hi ha esglaons	264	88,0
Escales interiors, desnivells...	32	10,6
Ns/nc	4	1,4
Total	300	100,0

Agrupant les dues enquestes, una de les característiques de l'habitatge que pot incidir en les condicions de vida de la gent gran és la presència d'escales dins de la llar o per accedir-hi, ja que poden suposar dificultats i limitacions en el desplaçament de les persones amb problemes de mobilitat. Segons les respostes de les persones enquestades, la majoria de la gent gran (el 88%) viu en habitatges sense esglaons ni escales interiors, però un 11% sí que en té, el que pot comportar dificultats per les persones amb problemes de mobilitat.

4.4.- Dificultats o problemes en l'entorn de l'habitatge

Si bé la majoria de persones enquestades (66%) han declarat que no es troben amb cap dificultat en l'entorn del seu habitatge, la resta han esmentat algun problema en l'entorn de la seva vivenda que pot influir en la qualitat de vida de les persones grans. Així, entre els problemes més esmentats destaquen la contaminació acústica de l'entorn, problemes amb els cotxes estacionats a la vorera que dificulten el pas de les persones o el mal estat del paviment o les voreres desnivellades. La resta de problemes, tot i que els han esmentat poques persones, poden ser una font de molèsties per a moltes més (com ara la manca de botigues prop de casa, l'excés de construcció, la manca d'aparcaments o la brutícia al carrer).

5.- XARXA DE RELACIONS

La quantitat i qualitat de les relacions personals s'associa amb l'estat de salut i el benestar de les persones, de manera que la manca de suport, recolzament o ajuda social estaria relacionada amb un augment del risc de mortalitat, amb un retard en la recuperació d'una malaltia, amb un baix estat d'ànim i amb problemes de salut.¹¹ La xarxa social d'una persona es pot definir com el conjunt de contactes personals a través dels quals manté la seva identitat social i rep suport emocional, ajuda material, serveis, etc.

5.1.- Família a Andorra

Té família al país

	Freqüència	Percentatge
Sí	273	88,6
No	35	11,4
Total	300	100,0

La majoria de les persones enquestades (89%) tenen familiars a Andorra, mentre que un 11% diu que no tenen família al país a banda dels que viuen a la mateixa llar. S'ha de destacar que un 5% dels enquestats afirma que no té cap familiar a Andorra.

D'altra banda, i segons l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal), un 72% de les persones enquestades té fills/es a Andorra i el 59% hi té néts/es, un 28% té germans/es al país, un 16% té cosins/es i un 24% també té altres familiars (nebots, cunyats, etc.).

Hi ha un 20% de la gent gran enquestada que veu els seus familiars només ocasionalment, en festes assenyalades i un 2% diu que no els veu mai(aquest percentatge també és el mateix a l'enquesta de la Casa Pairal). El lloc on solen veure's amb la família és a casa (ja sigui la pròpia o la dels familiars).

Entre les persones que tenen néts/es (a Andorra o fora del país), un 40% els veu varies vegades a la setmana (aproximadament un 18% els veu cada dia o gairebé cada dia i un 23% els veu dues o tres vegades a la setmana) i un 18% els veu un cop a la setmana. Un 13% diu que els veu un o dos cops al mes i un 24% amb menys freqüència (de tant en tant), mentre que un 5% diu que no els veu mai.

5.2.- Suport emocional i amistats

Té algun familiar o una persona de confiança que visqui a prop del seu domicili de confiança?

	Freqüència	Percentatge
Sí	250	81,2
No	57	18,5
Ns/nc	1	0,3
Total	300	100,0

Agrupant les dues enquestes, el 81% de les persones enquestades tenen un familiar o persona de confiança que viu a prop del seu domicili, de manera que en principi disposen d'una xarxa de suport propera, mentre que un 19% dels enquestats no tenen a cap familiar o a ningú de confiança que visqui a prop del seu domicili.

¹¹ Borrell C, Rodríguez M, Baranda L.: *Manual de l'Enquesta de Salut de Barcelona 2000*. Barcelona, Institut Municipal de Salut Pública, 2002.

Té algú per parlar dels seus problemes personals?

	Freqüència	Percentatge
Sí, més d'una persona	250	81,2
Sí, una persona	57	18,5
No	1	0,3
Total	300	100,0

Agrupant les dues enquestes, un 81% també té algú amb qui parlar dels seus problemes personals, mentre que un 19% diu que no té a ningú amb qui parlar.

Segons l'enquesta del cens (menys els usuaris de la Casa Pairal), les dones diuen en major proporció que els homes que tenen més d'una persona amb la que parlar dels seus problemes personals (el 64% de les dones davant el 46% dels homes), mentre que els homes diuen amb més freqüència que només tenen una persona (el 35% dels homes i el 21% de les dones) o no en tenen cap (el 20% dels homes i el 15% de les dones).

Nombre d'amics/gues

	Freqüència	Percentatge
Una persona	35	11,4
De 2 a 4 persones	98	31,8
5 persones o més	99	32,1
No té amics/gues o no els veu	61	19,8
Ns/nc	15	4,9
Total	308	100,0

Un 11% de les persones enquestades consideren que tenen un sol amic/ga, un 32% diu que en té entre dos i quatre i un 32% diu que té cinc o més amics/gues. Quasi un 20% dels enquestats afirma que no tenen amics/gues o no els veuen mai.

5.3.- Ajuda a la família o a altres

Si té néts/es, té cura d'ells/es habitualment?

	Freqüència	Percentatge
Un cop o més a la setmana	42	17,8
De tant en tant, ocasionalment (o per vacances)	47	19,9
Mai	71	30,1
No és necessari, són grans	76	32,2
Total	308	100,0

Agrupant les dues enquestes, un 18% dels enquestats que tenen néts, afirma que té cura d'ells almenys un cop per setmana o més, quasi un 20% diu que ocasionalment (o en èpoques de vacances) i un 30% afirma que no els cuida mai.

Hi ha més proporció de dones que tenen cura dels néts habitualment, tot i que els homes els veuen amb tanta o major freqüència que les dones

Entre les persones que tenen cura freqüentment dels néts/es (cada dia o algun dia a la setmana), la majoria diuen que això no els impedeix realitzar alguna activitat i només en pocs casos han dit que sí que els hi impedeix.

Vostè col·labora o ajuda als seus fills/es?

	Freqüència	Percentatge
Sí	154	50,0
No	129	41,9
No té fills/es	13	4,2
Ns/nc	12	3,9
Total	308	100,0

Un 50% de les persones enquestades diuen que col·laboren o ajuden als seus fills/es, mentre que més un (42%) diuen que no (un 8% no té fills/es o no ha respost). Les ajudes que els hi presten amb més freqüència són la preparació dels àpats, la cura dels nens, ajuda econòmica o en la cura del domicili. Destaca que hi ha més proporció de dones que ajuden els fills/es en les tasques domèstiques i familiars (preparació dels àpats, cura del domicili i cura dels néts/es), mentre que hi ha més proporció d'homes que ajuden econòmicament els seus fills/es. Sobretot diuen que ajuden els fills/es les persones que hi conviuen a la mateixa llar.

Si té parella, el seu company/a necessita que l'ajudin en alguna de les activitats de la vida diària?

	Freqüència	Percentatge
Sí	17	5,5
No	181	58,8
No té parella	108	35,1
Ns/nc	2	0,6
Total	308	100,0

La majoria de les persones no necessiten ajudar la seva parella en les activitats de la vida diària, tot i que quasi un 6% de les persones enquestades diuen que la seva parella sí que necessita rebre ajuda, en alguns casos en totes les activitats (per problemes de salut), i en altres només en algunes tasques concretes (higiene personal i vestir-se, neteja del domicili o preparació d'àpats, per sortir al carrer o fer les compres).

Tot i que la majoria de la gent gran enquestada (el 88%) diu que no ajuda a altres persones, un 12% sí que presta algun tipus d'ajuda als altres (com a voluntaris, als familiars o a altres persones: veïns, amics...). Es tracta sobretot d'ajuda econòmica, en les tasques domèstiques o per fer companyia (suport emocional).

5.4.- Ajuda rebuda

Rep algun tipus d'ajuda?

	Freqüència	Percentatge
No	244	79,3
Sí, econòmica	22	7,1
Per la neteja de la casa	34	11,0
Sí, per anar a comprar, anar al metge, fer tràmits o activitats de la vida diària	8	2,7
Total	308	100,0

La majoria de les persones grans enquestades (el 79%) diuen que no reben cap tipus d'ajuda, un 7% diu que rep ajuda econòmica i un 11% per la neteja de la llar, mentre que un 3% necessita ajuda per sortir a comprar o fer altres tràmits fora de la llar o per les activitats de la vida diària.

L'ajuda prové sobretot dels fills/es (ajuda econòmica) i de persones contractades (neteja de la llar), i en el cas de rebre ajuda per les tasques domèstiques hi ha moltes diferències en les hores que reben ajuda (entre una i vint-i-cinc hores a la setmana). En general les persones que diuen en major proporció que reben algun tipus d'ajuda són les dones, les persones de més de 75 anys i les que viuen soles o només amb fills/es (llars monoparentals).

En cas de necessitar ajuda (ja sigui de manera puntual o més constant), les persones enquestades creuen que la rebrien sobretot dels fills/es o de la parella, i en menor proporció comptarien amb l'ajuda d'altres familiars i amics. En molt pocs casos diuen que rebrien ajuda de veïns, persones contractades o de l'Administració pública per una necessitat puntual, mentre que ho diuen amb més freqüència si necessitessin ajuda constant. Així doncs, sembla que majoritàriament s'espera rebre ajuda de la xarxa familiar més propera.

6.- SALUT

6.1.- Percepció de l'estat de salut

Rep algun tipus d'ajuda?

	Freqüència	Percentatge
Molt bona	21	6,8
Bona	117	38,0
Regular	116	37,7
Dolenta	39	12,7
Molt dolenta	15	4,8
Total	308	100,0

La percepció de l'estat de salut, tot i tractar-se d'una valoració subjectiva és un bon indicador de l'estat de salut global de les persones i està relacionat tant amb les percepcions subjectives de la qualitat de vida com amb la presència de malalties diagnosticades i amb l'ús de serveis sanitaris. Pot ser utilitzat com a predictor de necessitats assistencials i, fins i tot, es considera com un important predictor de la mortalitat.¹²

Entre les persones enquestades, un 45% considera que la seva salut és bona o molt bona, un 36% la qualifica de regular i un 22% de dolenta o molt dolenta.

Segons l'enquesta del cens (sense comptar els usuaris de la Casa Pairal), els homes diuen en major proporció que la seva salut és bona o molt bona (el 49% dels homes enfront del 36% de les dones), mentre que les dones la qualifiquen en major proporció de regular (el 39% de les dones i el 33% dels homes) i de dolenta o molt dolenta (el 26% de les dones pel 17% dels homes).¹³ En general les persones amb més nivell d'estudis i d'ingressos són les que diuen amb més freqüència que tenen bona salut (el 59% de les persones amb estudis secundaris i el 57% dels que tenen estudis universitaris diuen que la seva salut és bona o molt bona, i també ho diu el 59% dels que tenen ingressos superiors als 1.200 euros mensuals enfront el 27% dels que tenen ingressos inferiors als 360 euros), i també s'observa una correlació amb la percepció de la situació econòmica (el 59% de les persones que mai tenen dificultats per arribar a final de mes diuen que la seva salut és bona o molt bona, però només ho diu el 29% dels que tenen dificultats sovint o sempre).

¹² Borrell C, Rodríguez M, Baranda L.: *Manual de l'Enquesta de Salut de Barcelona 2000*. Barcelona, Institut Municipal de Salut Pública, 2002.

¹³ Segons les dades de l'enquesta nacional de salut del 2003, a Espanya el 36% de la població major de 65 anys diu que la seva salut és bona o molt bona, un 40% la qualifica de regular i el 23% diu que la seva salut és dolenta o molt dolenta. També són els homes els que diuen en major proporció que la seva salut és bona o molt bona (el 43% dels homes enfront del 31% de les dones), mentre que les dones la qualifiquen en major proporció de dolenta o molt dolenta (el 28% de les dones davant el 18% dels homes). Font: Instituto de Mayores y Servicios Sociales: *Las personas mayores en España. Informe 2004*. Madrid, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2004.

D'altra banda, els enquestats de la Casa Pairal els van demanar sí en els darrers tres mesos no han tingut cap problema de salut o emocional que hagi limitat les seves activitats socials o familiars (un 78% dels homes i un 66% de les dones), mentre que al 30% sí que els ha suposat alguna limitació (al 15% ha tingut algun problema que l'ha limitat una mica i al 15% molt o bastant). Les dones diuen en major proporció que els homes que han tingut problemes de salut o emocionals que han interferit en les seves activitats (un 19% de les dones i un 8% dels homes diuen que aquests problemes els ha limitat una mica). També augmenta la proporció de persones que diuen que han tingut problemes de salut que els ha limitat entre les que tenen més edat (un 21% de les persones majors de 80 anys diuen que han tingut problemes que les ha limitat una mica, un 7% bastant i un 18% diu que aquests problemes han interferit molt).

Durant els darrers tres mesos, quin grau de dolor diria que ha tingut?

	Freqüència	Percentatge
No ha tingut dolor	114	37,8
Dolor lleu	55	17,9
Dolor moderat	66	21,5
Dolor fort	49	15,9
Dolor molt fort	22	7,2
Ns/nc	2	0,6
Total	308	100,0

Quant a la percepció subjectiva del dolor, un 38% diu que en els últims mesos no ha patit cap dolor (quasi el doble homes que de dones ho afirmen), un 39% ha tingut algun dolor lleu o moderat i un 23% ha patit un dolor fort o molt fort.

Segons l'enquesta del Cens (menys usuaris de la Casa Pairal), les dones diuen en tots els casos que han tingut dolors en major proporció que els homes (el 64% de les dones pel 30% dels homes), així com les persones de més de 75 anys (un 47% dels que tenen entre 64 i 74 anys han tingut algun dolor, pel 62% dels majors de 75 anys). A més un 18% de les persones enquestades diu que ha caigut algun cop en els darrers tres mesos (el 82% diu que no ha caigut cap vegada). La majoria (93%) considera que les demostracions d'afecte (una abraçada, un petó, una carícia...) són importants pel benestar de la gent gran, i només un 3% diu que no són importants.

6.2.- Problemes de salut

Pateix algun d'aquests problemes de salut?

	Freqüència	Percentatge
Artritis/artrosi	147	47,7
Hipertensió	124	40,3
Circulació	110	35,7
Mal d'esquena crònic, ossos	102	33,1
Colesterol	58	31,2
Variats	48	26,1
Insomni	76	24,7
Problemes de cor	72	23,4
Depressió, problemes nerviosos	70	22,7
Cataractes	67	21,8
Problemes d'audició	59	19,1
Estrès, ansietat	54	17,5
Problemes de vista	52	16,9
Diabetis	44	14,3
Problemes de pròstata (homes)	38	12,3
Restrenyiment crònic	37	12,0
Osteoporosi	39	12,7
Seqüeles de fractures	39	12,7
Insuficiència respiratòria	32	10,4
Asma, bronquitis	24	7,8
Incontinència	22	7,1
Problemes de ronyons	22	7,1
Al·lèrgies cròniques	20	6,5
Problemes d'aparell digestiu	20	6,5
Anèmia	9	2,9
Problemes oncològics	6	2,0
Embòlies	5	1,6
Cansament crònic	5	1,6
Fetge	5	1,6
Vertigen	4	1,3
Hèrnia discal	4	1,3
Problemes de memòria, alzheimer	4	1,3
Excés de pes	4	1,3
Galindons als peus	4	1,3
Reuma	3	1,0
Cap problema	17	5,5
Base	308	

Prop d'un 6% de les persones grans enquestades diuen que no tenen cap problema de salut (gairebé un 14% dels homes i només un 4% de les dones).

Els problemes més freqüents són l'artrosi i/o artritis (48%), hipertensió (40%), problemes de circulació (36%), mal d'esquena crònic, ossos (33%), colesterol (31%), varius (26%), insomni (25%), problemes de cor (23%), depressió o problemes nerviosos (23%), cataractes (22%), problemes d'audició (19%). Entre un 10% i un 18% de les persones enquestades també pateixen estrès i/o ansietat, problemes de vista, diabetis, restrenyiment crònic, osteoporosi, seqüeles de insuficiència respiratòria o problemes de pròstata. Un 8% diu que té problemes d'incontinència i un 7% té problemes de ronyons, mentre que les altres malalties estan per sota de percentatges del 7%.

En tots els casos hi ha més proporció de dones, excepte en el cas de la diabetis, la insuficiència respiratòria, els problemes de ronyons i evidentment en els problemes de pròstata, que afecten gairebé un 23% dels homes.

Aquesta pregunta és multiresposta, és a dir que les persones podien dir tots els problemes de salut que pateixen: un 23% ha dit que pateixen un o dos problemes, un 22% n'ha esmentat tres o quatre i un 47% ha dit cinc o més problemes de salut.

La presència de trastorns crònics representa un indicador objectiu de l'estat de salut i està relacionat amb la demanda de recursos sanitaris. També s'observa una correspondència entre el nombre de problemes declarats i la percepció subjectiva de la salut (les persones que consideren que tenen bona salut han esmentat menys problemes que les persones que qualifiquen la seva salut de dolenta).

Segons l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal), en demanar específicament pels problemes de vista, audició o parla, majoritàriament destaca que un 23% de les persones grans enquestades no tenen cap problema de visió i un 60% utilitza ulleres i no té problemes, mentre que un 16% no hi veu bé (encara que utilitzin ulleres). La majoria (73%) no té problemes d'audició, un 22% té algun problema (cal parlar-li fort), mentre que un 4% utilitza aparell, i tampoc tenen problemes de parla el 94% dels enquestats (només un 3% té algun problema i un altre 3% no pot parlar).

6.3.- Limitació de l'activitat, grau de dolor i caigudes

Durant els darrers tres mesos ha tingut problemes de salut o emocionals que hagin limitat les seves activitats socials, familiars...?

	Freqüència	Percentatge
Cap problema	223	72,40
Sí, l'han limitat una mica	35	11,4
Sí, han interferit bastant	28	9,1
Sí, han interferit molt	21	6,8
Ns/nc	1	0,3
Total	308	100,0

Tres de cada quatre persones enquestades (72%) diuen que en els darrers mesos no han tingut problemes de salut o emocionals que hagin limitat les seves activitats (socials, familiars, etc.) habituals, mentre que un 27% sí que ha tingut algun problema que l'ha limitat (un 11% l'ha limitat una mica, un 9% bastant i un 7% molt).

Els homes diuen en major proporció que no han tingut cap problema de salut o emocional que els hagi limitat, i també diuen amb més freqüència que no han tingut problemes les persones que tenen bona salut .

Durant els tres últims mesos, ha caigut?

	Freqüència	Percentatge
Cap vegada	82	82,00
D'una a tres vegades	49	16,1
Més de tres vegades	6	1,9
Total	308	100,0

Un 82% de les persones enquestades no ha patit cap caiguda en els darrers tres mesos, mentre que un 16% ha caigut d'una a tres vegades i un 2% ha caigut més de tres vegades.

6.4.- Problemes per a dormir

Té dificultats per a conciliar la son?

	Freqüència	Percentatge
Sí, sempre	50	16,2
Sí, sovint	37 12,0
Sí, alguna vegada	38	12,3
Ocasionalment	39	12,7
Mai	114	37,0
No té dificultats perquè pren medicació	30	9,8
Total	308	100,0

El 16% de les persones enquestades tenen freqüentment problemes per conciliar el son (sempre o sovint), un 24% té problemes alguna vegada o ocasionalment i un 37% diu que mai té problemes per conciliar el son. També hi ha un 10% que no tenen dificultats per dormir perquè prenen medicació per aquest problema (si no en prenguessin probablement tindrien problemes per conciliar el son).

6.5.- Afectivitat

Creu que les demostracions d'afecte (una abraçada, un petó, una carícia...) són importants per al benestar de la gent gran?

	Freqüència	Percentatge
Sí	292	94,8
No	9	3,0
Depèn	1	0,3
Ns/nc	6	1,9
Total	308	100,0

Majoritàriament (el 95%), la gent gran enquestada considera que les demostracions d'afecte (una abraçada, un petó, una carícia...) són importants pel benestar de la gent gran i només un 3% diu que no són importants. No s'observen diferències significatives en funció de les variables sociodemogràfiques o de convivència de les persones enquestades.

6.6.- Pes / alçada

Enquesta Cens Comú (menys registre de la Casa Pairal)	Enquesta Casa Pairal
---	----------------------

Quina és la seva alçada?

	Mitjana	N vàlid
Home	168,56	N=81
Dona	158,87	N=99
Total	163,23	N=180

		Mitjana	Freqüència
Vostè	Home	1,74	N=22
medeix	Dona	1,61	N=40
Total de tabla		1,66	N=62

Quin és el seu pes?

	Mitjana	N vàlid
Home	73,12	N=81
Dona	64,57	N=100
Total	68,40	N=181

		Mitjana	Freqüència
Vostè	Home	78,00	N=36
pesa...	Dona	66,32	N=79
Total de tabla		69,98	N=115

L'obesitat és un dels principals problemes de salut pública perquè està associada a diversos trastorns crònics com la hipertensió, la diabetis i les malalties cardiovasculars, a més de les limitacions funcionals que pot comportar en les activitats quotidianes de les persones. Per tal de determinar l'obesitat s'utilitza l'Índex de Massa Corporal (IMC), que es basa en la mesura del pes i de la talla ($IMC = kg / m^2$), i a partir d'aquest índex es defineixen les següents situacions:¹⁴

Sota pes: Individus amb un IMC inferior a $20 kg/m^2$

Pes acceptable: Canvia segons el sexe:

Dones: IMC de 20 a $<25 kg/m^2$

Homes: IMC de 20 a $<27 kg/m^2$

Sobrepès: Canvia segons el sexe:

Dones: IMC de 25 a $30 kg/m^2$

Homes: IMC de 27 a $30 kg/m^2$

Obesitat: Individus amb un IMC superior a $30 kg/m^2$

Pes (IMC) segons sexe (agrupació de les dues enquestes)

	Home	Dona	Total
Baix	3 2,9%	6 4,4 %	9 3,8%
Normal	63 61,2%	62 45,3%	125 52,1%
Sobrepès	27 26,2%	47 34,2%	74 30,8%
Obesitat	10 9,7%	22 16,1%	32 13,3%
Total	103 100,0%	137 100,8%	240 100,0%

El pes per les persones enquestades (tot i que alguns estudis assenyalen que en molts casos les persones tendeixen a declarar una l'alçada major i a declarar menys pes). i l'alçada declarats De tota manera, agrupant les dues enquestes s'observa que segons aquest índex més de la meitat de les persones (el 52%) tenen un pes normal (el 61% dels homes pel 45% de les dones), un 31% tenen sobrepès (el 34% de les dones i el 26% dels homes), i un 13% (el 16% de les dones i el 10% dels homes) estarien en una situació d'obesitat.

¹⁴ Institut Municipal de Salut Pública: *Enquesta de Salut de Barcelona 2000. Resultats principals*. Barcelona, Institut Municipal de Salut Pública, 2002.

6.7.- Consum de tabac i alcohol

El consum de tabac i un excés en el consum d'alcohol són dos factors que estan relacionats amb determinades malalties i amb la mortalitat, per això cal tenir-los en compte a l'hora d'estudiar l'estat de salut de la població, tot i que és possible que en alguns casos el consum real sigui més elevat que el que declaren les persones enquestades (segons el grau de rebuig social d'aquestes conductes).

Vostè fuma?

	Freqüència	Percentatge
Sí	28	9,1
No	279	90,6
Ns/nc	1	0,3
Total	308	100,0

Agrupant les dues enquestes es pot veure com el 9% dels enquestats afirma que fuma actualment, mentre que un 91% ha respost que no.

Si s'analitza l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal, Un 12% de la gent gran fuma habitualment, observant-se un major hàbit de fumar entre els homes (el 24% dels homes enfront el 3% de les dones) i entre els menors de 75 anys (el 16% dels que tenen entre 65 i 74 anys enfront del 5% dels majors de 75 anys). El 9% de les persones enquestades fumen cigarrets a diari (17 casos de les 22 persones fumadores, de les quals 11 fumen menys de 10 cigarrets al dia i 6 persones en fumen 10 o més), un 3% fumen cigars i menys d'un 1% fuma pipa.

A banda de les persones que fumen (12%), un 25% són exfumadores mentre que el 63% no fuma ni ha fumat mai. Els homes són exfumadors en major proporció (el 51%) que les dones (5%), mentre que la majoria de les dones no ha fumat mai (el 92% de les dones enfront del 26% dels homes).

D'altra banda, la majoria de les persones enquestades (71%) diuen que mai o gairebé mai prenen begudes amb alcohol, un 11% en prenen gairebé a diari, un 4% en pren entre una i tres vegades a la setmana i un 13% diu que només en beu ocasionalment. Els homes prenen en major proporció alguna beguda amb alcohol (un 54% dels homes i un 85% de les dones no en beuen mai, el 19% dels homes en prenen a diari mentre que només el 6% de les dones ho fan, el 6% dels homes i el 3% de les dones algun cop a la setmana, i el 21% dels homes en pren en alguna ocasió enfront del 7% de les dones).

L'alcohol consumit pels que en beuen cada dia és, en la majoria dels casos, un got de vi o una cervesa, mentre que molt pocs diuen que prenen cada dia una copa d'altres begudes alcohòliques (licors, conyac, whisky...). També són pocs els casos que prenen a diari més d'un got o una copa de begudes alcohòliques.

6.8.- Visites mèdiques i hospitalització

En l'últim any, quin tipus de professional ha visitat?

	Freqüència	Percentatge
Metge de capçalera	12	3,9
Metge especialista	244	79,2
Dentista	93	30,2
Podoleg	84	27,3
Oculista	125	40,6
Fisioterapeuta	28	9,1
Base	308	

En l'últim any, prop d'un 7% no ha estat visitat/da per cap professional sanitari, un 79% de les persones han estat visitades pel metge/sa de capçalera, un 60% pel metge/sa especialista, a un 41% l'ha visitat l'oculista, un al 37% el dentista i un 27% al podòleg, , mentre que un 10% també ha acudit al fisioterapeuta (pregunta multiresposta). En tots els casos hi ha més proporció de dones que han acudit als professionals sanitaris. Entre les metges o metgesses especialistes que els han visitat, destaquen els cardíologs, uròlegs, traumatòlegs, ginecòlegs, neuròlegs, internistes i otorinolaringòlegs.

A l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal), al demanar per la freqüència amb que les persones grans acudeixen a la consulta mèdica (al seu metge de capçalera o el que els visita habitualment), s'observa que un 16% hi va una o varies vegades al mes, un 33% hi acudeix cada dos o tres mesos, un 28% cada sis mesos i un 17% un cop a l'any, mentre que un 7% diu que no hi va mai o només quan ho necessita. Les persones que han declarat que tenen una salut bona o molt bona acudeixen amb menys freqüència a la consulta mèdica (el 58% hi va un o dos cops a l'any i el 9% no hi va mai o només quan li fa falta), mentre que les persones que defineixen la seva salut com dolenta o molt dolenta acudeixen al metge amb més freqüència (un 30% hi va una o varies vegades al mes i un 48% cada dos o tres mesos).

Ha estat ingressat a l'hospital fa menys de 5 anys?

	Freqüència	Percentatge
Sí	168	54,6
No	138	44,8
Ns/nc	2	0,6
Total	308	100,0

Més de la meitat de les persones grans (el 55%) han estat ingressades a l'hospital en els darrers cinc anys. Tot i que la relació no és significativa estadísticament, han estat ingressades en major proporció les dones i les persones que diuen que tenen una salut dolenta. Entre els que han estat hospitalitzat, un 8% del total dels enquestats hi ha estat recentment (en els últims tres mesos), el 14% fa entre sis mesos i un any, un 9% entre un i dos anys i un 24% fa més de dos anys que va estar ingressat/da.

6.9.- Mesures de prevenció i tractament

Controla la seva pressió arterial?

	Freqüència	Percentatge
La tinc controlada periòdicament pel metge/infermera	113	36,8
Quan em trobo malament acudeixo a la farmàcia, Centre de Salut	94	30,5
Jo mateix la controlo periòdicament	71	23,0
Mai	26	8,4
Altres	4	1,3
Total	308	100,0

Un 8% de la gent gran enquestada no controla la seva pressió arterial, un 30% només la controla quan es troba malament i acudeix a la farmàcia o Centre de salut, un 37% la té controlada periòdicament pel metge o infermera i un 23% la controlen periòdicament ells mateixos o algun familiar.

6.10.- Cobertura sanitària

Té alguna assegurança de malaltia?

	Freqüència	Percentatge
Cass 100%	142	47,0
Cass 75%	145	47,1
Mútues/Asseg. Privades	34	11,0
Altres assegurances públiques (Seguretat social espanyola ...)	5	1,6
No té cap cobertura	2	0,6
Ns/nc	1	0,3
Base	308	

El 94% de les persones grans tenen cobertura sanitària de malaltia de la CASS (un 47% té el 100% de cobertura i un altre 47% té la cobertura del 75% de les despeses), un 11% té la cobertura d'una assegurança privada o mútua (un 6% només té aquesta assegurança i un 7% té una assegurança privada a més de la CASS) i menys d'un 2% té una altra assegurança pública, mentre que només un 1% (dos casos) diu que no té cap cobertura per malaltia.

7.- ACTIVITATS DE LA VIDA DIÀRIA

7.1.- Dificultats per realitzar les activitats de la vida diària i necessitat d'ajuda

Si bé la majoria de la gent gran enquestada no té dificultats per realitzar les activitats de la vida diària per les que s'ha preguntat i tenen una autonomia funcional (no necessiten ajuda per fer-les), algunes persones tenen dificultats per realitzar aquestes tasques i necessiten alguna ajuda, i una minoria que no ho pot fer i per tant necessita ajuda sempre (persones dependents).¹⁵

A l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal en relació a la mobilitat hi ha un 30% que té alguna dificultat per caminar i un 2% que no pot fer-ho, un 13% té dificultats per sortir al carrer i un 4% no pot fer-ho sol, i un 33% té dificultats per pujar o baixar escales mentre que un 3% no pot fer-ho sense ajuda. També hi ha persones amb alguna dificultat en activitats bàsiques com vestir-se (un 10% té dificultats i un 2% no pot fer-ho sense ajuda), banyar-se o dutxar-se (un 13% té dificultats i un 5% no ho pot fer sol) o menjar (un 3% té alguna dificultat i un 1% no pot fer-ho), destacant la proporció que tenen dificultats per tallar-se les ungles dels peus (un 25% té dificultats i un 14% no pot fer-ho sense ajuda). Entre la gent gran també hi ha casos que tenen alguns dificultats a l'hora de fer la compra (un 15% té dificultats i un 7% no pot fer-ho o no ho fa), administrar els diners (un 8% té dificultats i un 4% no pot fer-ho sense ajuda o no ho fa), i en menor proporció per utilitzar el telèfon (un 3% té alguna dificultat i un 2% no pot fer-ho) o prendre la medicació (un 5% té dificultats i un 2% no pot fer-ho sense ajuda).

Entre les persones que tenen dificultats en les activitats de la vida diària, la majoria de les que tenen poca dificultat no necessiten ajuda per fer-les mentre que les que tenen força dificultat diuen majoritàriament que necessiten ajuda i, evidentment, les persones que diuen que no poden fer les activitats sempre necessiten ajuda per fer-les (dependents).

Les dones diuen amb una proporció lleugerament superior que els homes que tenen dificultats i necessiten ajuda per realitzar les diferents activitats de la vida diària, però cal tenir en compte que hi ha més dones d'edats més avançades. De fet es pot observar que és sobretot amb l'edat que augmenten les diferències, ja que les persones de

¹⁵ Segons el Consell d'Europa es defineix la dependència com un estat en el que es troben les persones que per raons lligades a la manca o pèrdua d'autonomia física, psíquica o intel·lectual, tenen necessitat d'assistència i/o ajudes importants per tal de realitzar les activitats corrents de la vida.

Consejo de Europa: *Recomendación N° R (98) 9 del Comité de Ministros a los Estados Miembros relativa a la dependencia*, 1998.

més de 80 anys són les que declaren en major proporció que tenen dificultats i necessiten ajuda per fer les activitats de la vida diària.

Un 64% de les persones enquestades (el 70% dels homes i el 59% de les dones) han dit que no tenen cap dificultat o poca dificultat en les onze activitats per les que s'ha demanat, mentre que un 17% té força dificultat o no pot fer una o dues activitats (en la resta d'activitats té poca o cap dificultat) i un 19% té força dificultat o no pot fer tres o més de les activitats. Entre les persones més grans augmenta la proporció de les que tenen dificultat en més activitats (el 69% de les persones que tenen entre 65 i 74 anys i el 65% de les persones de 75 a 79 anys no tenen cap o poca dificultat per fer les activitats enfront del 42% de les majors de 80 anys). També és més alta la proporció de persones que tenen més dificultats per fer les activitats de la vida diària entre les que diuen que tenen una salut dolenta o molt dolenta.

Aquestes dades també indiquen la proporció de gent gran que necessita ajuda per fer les activitats de la vida diària que, en la majoria dels casos, proporciona la família. Les activitats que més proporció de gent gran diu que no pot fer sense ajuda són tallar-se les ungles dels peus i fer la compra, seguit d'activitats relacionades amb la mobilitat (pujar i baixar escales, caminar o sortir al carrer).

Evidentment són diferents les limitacions que suposa tenir dificultats o necessitar ajuda en les diferents activitats, ja que la dificultat en tallar-se les ungles (l'activitat que amb més freqüència tenen dificultats) no suposa una greu limitació per la gent gran, mentre que la dificultat en desplaçar-se, pujar i baixar escales o sortir al carrer, restringeix la seva mobilitat i el seu àmbit de participació limitant les seves sortides fora de casa. Les dificultats en les tasques de cura personal (vestir-se, banyar-se, menjar), tot i que afecten poques persones, suposen una major pèrdua d'autonomia.

Els usuaris de la Casa Pairal i pel que fa a les activitats de la vida diària, la majoria de les persones enquestades són autònomes, ja que no necessiten ajuda pel bany (només un 2% necessita certa ajuda), per vestir-se (un 2% necessita ajuda ocasionalment per algunes peces), per la higiene personal (un 14% necessita ajuda per tallar-se les ungles dels peus), per alimentar-se (només un 2% necessita ajudes puntuals) o per comprar (un 5% necessita ajuda per les compres o no pot anar a comprar i un 15% només compra amb independència coses de poc pes). En aquestes activitats no s'observen diferències importants entre homes i dones (només pel que fa a les compres les dones diuen en major proporció que compren coses de poc pes, però pot ser degut a que els homes no fan habitualment la compra), i en general, hi ha proporcions superiors de persones que necessiten ajuda entre els majors de 75 anys (sobretot pel que fa a la higiene personal).

7.2.- Tasques domèstiques

Tres de cada quatre persones grans afirma que no té cap dificultat per poder realitzar les tasques domèstiques. Les persones que tenen més problemes són majoritàriament homes i les persones de més edat.

D'altra banda, gairebé totes les persones que no tenen dificultats diuen que no necessiten ajuda per fer les diferents tasques domèstiques i una gran part de les persones que tenen poques dificultats tampoc requereixen ajuda (encara que algunes sí que necessiten alguna ajuda). En canvi, les persones que tenen força dificultat per fer les tasques domèstiques diuen majoritàriament que necessiten ajuda (puntualment o sempre) i les persones que no poden fer-ho necessiten ajuda sempre. També destaca que hi ha una part significativa de la gent gran que diu que no fan aquestes tasques (les fan altres persones), majoritàriament són homes que, encara que no tinguin dificultats, no realitzen les tasques domèstiques habitualment ja que són les seves dones les que ho fan.

A l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal, en relació a les tasques domèstiques un 73% de les persones enquestades no tenen dificultats per cuinar, un 7% té alguna dificultat i un 6% no pot fer-ho, mentre que un 15% diu que no ho fa (perquè ho fa una altra persona). Un 55% diu que no té dificultats per fer la neteja de l'habitatge, un 22% té dificultats i un 9% no ho pot fer, mentre que un 15% no ho fa. El 63% de les persones enquestades tampoc tenen dificultats per fer la bugada, un 12% té alguna dificultat i un 6% no pot fer-ho, a més del 19% que no ho fan perquè se n'encarrega una altra persona. La meitat de la gent gran diu que no té cap dificultat per planxar, un 23% té alguna dificultat per fer aquesta tasca i un 7% no pot planxar, mentre que el 20% diu que no ho fa (ho fan altres persones).

A l'enquesta de la Casa Pairal, en relació a la preparació dels àpats, un 79% de les persones enquestades diuen que ho fan sense dificultat (el 98% de les dones i el 35% dels homes) i un 6% diu que ho fa però li suposa un esforç (el 16% dels homes i el 2% de les dones), mentre que un 13% diu que no sap cuinar (representen en 43% dels homes). I pel que fa a la neteja de l'habitatge un 37% del total diu que ho fa sense dificultats (el 49% de les dones i l'11% dels homes) i un 18% també ho fa però necessita ajuda per fer una neteja a fons (el 36% de les dones per l'11% dels homes), mentre que un 15% diu que no ha fet mai aquestes tasques (representen el 51% dels homes).

A les dues enquestes, tot i que amb l'edat augmenta la proporció de persones que tenen dificultats per fer les tasques de la llar i que necessiten ajuda per fer-les, la relació més significativa s'observa en funció del sexe, destacant que les dones diuen majoritàriament que no tenen dificultat per fer-les i que no necessiten ajuda, mentre que els homes declaren en major proporció que no fan aquestes tasques (les fa una altra persona), que tenen dificultats o que necessiten ajuda per fer-les.

La relació en funció del sexe es fa evident en demanar qui fa habitualment les tasques domèstiques, ja que la majoria dels homes diuen que és la seva parella qui les fa mentre que la majoria de dones diuen que són elles les que fan aquestes tasques. Aquesta diferència reflecteix la divisió de rols tradicional, on l'home té la funció de sustentador econòmic de la llar mitjançant la seva participació en el mercat laboral remunerat (treball productiu) i la dona és la principal responsable del treball domèstic o reproductiu.

A l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal Analitzant les dades, s'observa que el 54% de les dones s'encarreguen habitualment elles soles de la neteja de l'habitatge (només un 15% dels homes diuen que ho fan ells sols), un 78% de les dones prepara els àpats (enfront el 19% dels homes) i un 70% de les dones fa la bugada habitualment (enfront del 12% dels homes). Els homes que fan aquestes tasques són majoritàriament els que viuen sols, entre les persones que viuen amb la parella hi ha molt pocs casos d'homes que facin les tasques ells sols o de dones que la seva parella faci les tasques domèstiques. També destaca la baixa proporció de persones que diuen que comparteixen les tasques domèstiques amb la parella. Alguns homes diuen que les tasques les fa la parella i una altra persona, i algunes dones diuen que elles fan les tasques ajudades d'una altra persona que no és la seva parella. Finalment cal assenyalar que un 15% de les persones enquestades (tant homes com dones) diuen que una persona contractada fa la neteja de l'habitatge, al voltant d'un 10% els fan la bugada i només un 2% diu que una persona contractada els fa els àpats.

7.3.- Desplaçaments per Andorra

Una de cada tres enquestats afirma que es desplaça per Andorra amb cotxe propi. A l'altra banda trobem que un 3% dels usuaris de la Cassa Pairal i un 11% dels enquestats del cens (menys usuaris de la Casa Pairal) necessiten ajuda per poder realitzar els seus desplaçaments.

Un altre factor per valorar l'autonomia de la gent gran són els desplaçaments per Andorra, observant-se que, a l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal), un 31% de les persones enquestades condueixen el seu propi vehicle i un 42% es desplaça en autobús o taxi sense problemes, és a dir que un 73% de les persones poden desplaçar-se pel seu compte mentre que un 11% necessita l'ajuda d'altres persones en les desplaçaments per Andorra i un 16% diu que normalment no agafa cap mitjà de transport o es desplaça caminant. Els homes condueixen en major proporció que les dones (el 57% dels homes enfront del 12% de les dones). Les dones majoritàriament es desplacen en transport públic sense problema (el 51% de les dones i el 30% dels homes) i també diuen en major proporció que els homes que necessiten ajuda en els desplaçaments per Andorra (el 17% de

les dones enfront el 4% dels homes) i que no viatgen o es desplacen caminant (el 20% de les dones i el 10% dels homes). En augmentar l'edat també disminueix la proporció de la gent gran que condueix (del 48% dels que tenen entre 65 i 69 anys al 6% dels majors de 80 anys), alhora que augmenta la proporció dels que necessiten ajuda d'altres en els desplaçaments.

A l'enquesta de la Casa Pairal, Gairebé la meitat de les persones majors de 65 anys (49%) es desplacen a peu per Andorra (el 52% de les dones i el 41% dels homes), un 38% també es desplaça en autobús (el 41% de les dones i el 32% dels homes) i un 33% utilitza el seu cotxe, el bus o el taxi sense cap problema (el 43% dels homes i el 29% de les dones), de manera que només un 3% reconeix que té problemes per desplaçar-se sol/a per Andorra (necessita ajuda d'altres) i un 1% diu que normalment no viatja.⁴

7.4.- Opcions davant les dificultats per viure a la llar

Si mai tingués un problema que dificultés la seva vida normal a la llar preferiria...

	Freqüència	Percentatge
Rebre ajudes que li permetessin quedar-se a casa	217	70,5
Ingressar en una residència i/o centre de dia	37	12,0
Residir amb els fills	38	12,3
Altres	6	1,9
Ns/nc	10	3,3
Total	308	100,0

En cas de tenir problemes que dificultin la seva vida normal, la majoria de les persones enquestades (71%) preferirien rebre ajudes per continuar vivint a la seva casa i un 12% preferiria anar a viure amb els fills, mentre que un altres 12% optaria per ingressar en una residència o centre de dia per rebre les atencions necessàries. Si bé en tots els casos la majoria de la gent gran preferiria quedar-se a casa, les persones que viuen amb la seva parella ho diuen en major proporció (el 82%) que les que viuen soles (el 56%) o les que viuen només amb fills/es (el 48%), mentre que les persones que diuen amb més freqüència que preferirien ingressar en una residència (a banda de les que ja hi estan) són les persones que viuen soles (el 25%).

8.- ALIMENTACIÓ

8.1.- Consum d'aliments

En relació a la dieta, de l'anàlisi de les dues enquestes, els productes làctics, el pa, la fruita i la verdura són els productes que més afirmen que es consumeixen de manera diària. D'altra banda, productes com els pastissos o les gormanderies els nostres enquestats afirmen que no es consumeixen gairebé mai.

A l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal, el pa, els productes làctics (llet, iogurt, formatge...), la fruita i la verdura són els aliments que consumeixen a diari la majoria de les persones enquestades. Els aliments com el peix, la carn, els ous, els llegums, la pasta o l'arròs i la patata són consumits majoritàriament més d'un cop a la setmana, mentre que els pastissos i gormanderies només els mengen ocasionalment o gairebé mai. Quant al consum d'aigua, un 40% de la gent gran diu que en beu aproximadament un litre al dia, un 32% en beu un litre i mig o més i un 25% en beu menys d'un litre (entre un i tres gots).

8.2.- Dieta

La major part dels enquestats afirma que no segueix cap dieta, havent més proporció de dones que les segueix que d'homes. La major part dels enquestats que afirmen que segueixen alguna dieta diuen que ho fan per motius de salut.

A l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal, el 63% de la gent gran enquestada no segueix actualment cap dieta, un 16% fa una dieta baixa en sal o per la hipertensió, un 9% segueix una dieta per la diabetis i prop d'un 7% pel colesterol o baixa en greixos, mentre que un 3% fa dieta per aprimar-se. Tot i que la relació no és estadísticament significativa hi ha més proporció de dones que fan algun tipus de dieta (el 41% de les dones enfront el 30% dels homes).

8.3.- Àpats

La major part de les persones enquestades afirmen que esmorzen, dinen i sopen. Menys de la meitat afirma que berena i molt poques persones reconeix que menja entre hores.

A l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal), Els àpats que fan cada dia la majoria de les persones enquestades són l'esmorzar (92%), el dinar (99%) i el sopar (95%), mentre que només una de cada quatre persones (23%) berena cada dia i molt poques (3%) acostumen a menjar entre hores. També destaca que la majoria fa els àpats principals sempre o gairebé sempre a casa, només un 2% esmorza ocasionalment (un cop a la setmana) fora de casa, un 12% dina fora de casa i un 3% hi sopa ocasionalment, i amb menys freqüència mengen fora de casa sovint (més d'un dia a la setmana) o gairebé sempre.

Entre les persones que acostumen a menjar fora de casa, els motius principals per fer-ho són per comoditat, per estar amb la família i/o els amics, per sortir o perquè tenen dificultats per preparar-se el menjar, mentre que les persones que no mengen gairebé mai fora de casa diuen que no ho fan perquè és car, perquè no els agrada, per manca de costum o perquè no poden seguir la dieta, perquè no els hi prova gaire o per motius de salut. De fet, encara que poguessin menjar fora de casa a un preu econòmic i segons la seva dieta, la majoria de la gent gran d'Andorra la Vella diu que només hi aniria de tant en tant (39%) o en cas de necessitat (32%) i un 11% diu que no hi aniria mai, mentre que molt pocs hi anirien sovint (14%) o sempre (4%).

A l'enquesta de la Casa Pairal, pràcticament totes les persones esmorzen, dinen i sopen (entre les persones que viuen soles n'hi ha algunes que diuen que no sopen), però només un 40% diu que berena. Els aliments que més sovint prenen per esmorzar és el pa, el cafè amb llet o llet sola, melmelada, mantega, fruita i galetes, biscotes, pastes o cereals. A l'hora de dinar un 41% diu que menja dos plats i postres, un 22% menja el primer plat i les postres i un 16% dos plats, una amanida i les postres. Per berenar els aliments que es prenen més són el iogurt, fruita, pa, infusió llet o cafè amb llet. Un 28% diu que per sopar menja el primer plat i les postres, prop d'un 13% dos plats i les postres, i un 12% menja una amanida i un segon plat (tall), però hi ha altres persones que mengen un plat únic, només fruita, iogurt o un entrepà.

La majoria (72%) diu que no piquen entre menjars, i aproximadament un 24% diuen que sí que piquen (normalment fruits secs, fruita, iogurt, galetes o formatge).

9.- ESPORTS, AFICIONS I VIATGES

9.1.- Esports i activitat física

Practica algun esport?

	Freqüència	Percentatge
Sí	235	76,3
No	73	23,7
Total	308	100,0

La majoria de la gent gran (el 76%) no practica cap esport i només un 24% de les persones majors de 65 anys afirma que en fa.

Segons l'enquesta del cens (menys els usuaris de la Casa Pairal) els esports que practiquen amb més freqüència són la gimnàstica (8%), la natació (5%) o la bicicleta (2%). No s'observen diferències significatives entre homes i dones, però sí que disminueix la pràctica d'esport entre les persones de més edat (el 27% de les que tenen entre 65 i 69 anys fa esport enfront el 6% de les que tenen 80 anys o més), i també en practiquen amb més freqüència les persones amb estudis secundaris (37%) i universitaris (19%) que les persones amb estudis primaris (15%) o sense estudis (4%).

Habitualment més de la meitat de les persones enquestades (el 54%) surten per anar a caminar cada dia, un 15% ho fa entre una i tres vegades a la setmana i un 11% només de tant en tant, mentre que el 20% diu que no hi va mai. Els homes diuen amb més freqüència que surten a caminar cada dia (el 62% dels homes davant el 47% de les dones), i també hi van més sovint les persones que diuen que la seva salut és bona o molt bona, mentre que les persones que diuen que tenen una salut dolenta o molt dolenta diuen amb major proporció que no hi van mai. El temps que dediquen a aquesta activitat està al voltant d'una hora (el 39% hi està entre mitja hora i una hora i el 20% entre una i dues hores), mentre que un 16% hi està menys de mitja hora els dies que surt a caminar i un 5% hi està més de dues hores. En conjunt, el més freqüent és que surtin a caminar cada dia al voltant d'una hora.

9.2.- Aficions

	Freqüència	Percentatge
Sí	232	75,3
No	75	24,4
Ns/nc	1	0,3
Total	308	100,0

El 75% de les persones enquestades afirma que té una afició, mentre que un 24% en respon que no, que no en té cap.

Els homes i les dones diuen en la mateixa proporció que tenen alguna afició, però les persones de menys edat ho diuen en major proporció que les d'edat més avançada. Entre les persones que tenen alguna afició i tenint en compte que cada persona podia donar fins a quatre respostes, les aficions més esmentades són la lectura (50%), les labors (28%), la música (25%), veure la televisió (18%), pintar, fer ceràmica o altres treballs manuals (12%) i jugar a cartes, billar o altres jocs de taula (8%), i en menor proporció hi ha diferents activitats com la caça o pesca, ballar, la jardineria o la natura, el teatre o Internet. Hi ha diferències en les aficions d'homes i dones ja que les dones diuen en major proporció que els agrada llegir (el 54% de les dones i el 46% dels homes), les labors (el 45% de les dones i el 6% dels homes), mentre que activitats com la caça o la pesca i veure el futbol a la televisió només les han dit els homes.

9.3.- Televisió

Quanta estona mira la televisió al dia?

	Freqüència	Percentatge
Menys d'una hora al dia	25	8,1
Entre 1 i 3 hores al dia	150	48,7
Entre 3 i 5 hores al dia	84	27,3
Més de 5 hores al dia	46	14,9
Ns/nc	3	1,0
Total	308	100,0

Un 8% la mira menys d'una hora al dia, però la majoria (el 49%) la mira entre una i tres hores i un 40% la mira més de tres hores. No s'observen diferències significatives en funció de les variables sociodemogràfiques de les persones enquestades.

9.4.- Viatges

Quants viatges d'una setmana o més ha fet l'últim any?

	Freqüència	Percentatge
Cap	109	49,4
Un	73	23,7
Dos	37	12,0
Tres	21	6,8
Més de tres	23	7,5
Ns/nc	2	0,6
Total	308	100,0

Quasi la meitat de la gent gran enquestada (el 49%) no ha fet cap viatge d'una setmana o més en l'últim any, un 24% n'ha fet un i un 26% n'ha fet dos o més.

Si mirem els resultats de l'enquesta del cens (menys els usuaris de la Casa Pairal), hi ha més dones (el 65%) que homes (el 51%) que no han fet cap viatge, de manera que els homes diuen que han fet un viatge (21%) o més (28%) en major proporció que les dones (el 15% n'ha fet un i el 17% n'ha fet dos o més). També han viatjat més les persones de menys edat (el 60% dels que tenen entre 64 i 69 anys han fet almenys un viatge) que les més grans (només un 9% de les persones de 80 anys o més han viatjat l'últim any). En funció del nivell d'estudis també s'observa que les persones amb menys formació acadèmica han viatjat menys (el 91% de les persones sense estudis i el 65% de les que tenen estudis primaris no han fet cap viatge, enfront del 37% de les que tenen estudis secundaris i el 24% de les que tenen estudis universitaris).

Els motius pels quals les persones enquestades no han fet cap viatge en l'últim any són sobretot per problemes de salut (29%), econòmics (27%) o perquè no en tenen ganes (25%) o no els agrada (9%). D'altra banda, en general el que més els agrada de viatjar és conèixer nous llocs (33%), per distracció (15%) o per trobar-se amb els amics/gues (12%) o la família (5%).

10.- MEDI AMBIENT

10.1.- Reciclatge

A l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal) Gairebé tres de cada quatre persones enquestades (el 72%) recicla les deixalles mentre que el 27% diu que no ho fa. No s'observen diferències significatives en funció de les variables sociodemogràfiques de la gent gran d'Andorra la Vella, tot i que les persones que han dit amb més proporció que no reciclen són les que viuen soles (el 36% no recicla).

També la majoria de la gent gran (el 65%) pensa que el sistema de reciclatge funciona bé, però un 24% creu que no i un 11% no ho sap o no ha respost. Les persones amb més nivell d'estudis són les que diuen en major proporció que no funciona (així ho diu el 52% de les persones amb estudis superiors, el 30% dels que tenen estudis secundaris, el 21% dels que tenen estudis primaris i només el 4% dels que no han anat a l'escola). Les persones que no reciclen són les que en major proporció no saben si funciona bé o no han respost aquesta pregunta.

10.2.- Entorn ambiental

El 67% de la gent gran enquestada considera que la parròquia està en general neta i un 30% creu que està bruta. En funció de les variables sociodemogràfiques de les persones enquestades només destaca que les que tenen un nivell d'estudis més alt diuen amb més proporció que la parròquia està bruta (el 38% de les persones amb estudis superiors i el 37% de les que tenen estudis secundaris, però només el 17% de les persones que no han anat a l'escola diuen que està bruta). Al demanar a les persones que consideren que la parròquia està bruta quina és la brutícia que troben, la major queixa és pels excrements de gossos, per les deixalles al carrer (burilles, papers, etc.) o les escombraries obertes.

Més de la meitat de les persones enquestades (el 57%) diu que l'estat dels espais verds de la parròquia és bo o molt bo, el 35% el qualifica de regular i pel 3% és dolent o molt dolent (un 5% no ho sap o no ha respost). No hi ha diferències significatives segons les característiques de la població (sexe, edat, nacionalitat, residència o nivell d'estudis).

11.- SERVEIS PER A LA GENT GRAN

11.1.- Casa Pairal

La Casa Pairal és un espai de trobada i d'iniciatives orientades a la gent gran, que els ofereix diferents serveis (cursos i tallers, xerrades, conferències, activitats entre diferents generacions, bar, etc.).

A l'enquesta adreçada al cens (menys usuaris de la Casa Pairal) la majoria de la gent gran d'Andorra la Vella (el 87%) sap què és la Casa Pairal i un 12% diu que no ho sap. El 13% de les persones enquestades acudeixen a la Casa Pairal però la majoria (87%) no hi va (en principi es va triar per fer l'enquesta una mostra entre la població major de 65 anys que no consten com usuaris de la Casa Pairal). Només s'observen diferències significatives en relació a l'edat, ja que les persones de més edat són les que diuen en major proporció que acudeixen a la Casa Pairal (el 19% de les persones de 75 anys o més enfront del 9% de les que tenen entre 65 i 74 anys).

Els enquestats de la Casa Pairal, pràcticament totes les persones enquestades saben que la Casa Pairal és un centre dinamitzador per a la gent gran, i el 78% diu que hi acudeix o hi acudiria, pel 21% que diu que no hi acudeix. Les persones de més edat diuen en major proporció que acudeixen o acudirien a la Casa Pairal (el 91% dels majors de 75 anys, pel 69% dels que tenen entre 64 i 74 anys), i també les persones que viuen soles (86%) hi acudirien en major proporció que les que viuen acompanyades (74%). Els motius pels que acudeixen a la Casa Pairal és perquè els agrada, per distreure's i passar-ho bé, per seguir un curs o alguna altra activitat i per tenir companyia, mentre que els que no hi van és perquè no els agrada sortir o perquè no tenen temps.

Al demanar sobre les condicions que cal tenir en compte a l'hora de construir una Casa Pairal, les persones enquestades valoren sobretot que sigui cèntrica (el 85% ho esmenta) i la seva accessibilitat (el 81% diu que ha d'estar a pau pla). Una part important també diu que cal tenir en compte elements com la llum natural i les finestres (76%), que hi hagi sales independents per a diferents activitats (67%) o la climatització (61%).

Un 55% de les persones enquestades diuen que actualment hi manquen coses a la Casa Pairal, sobretot més espai, un ascensor o l'accés a "peu pla", sales independents (sala de ball, sala de fumadors, etc.), llum natural i ventilació o més activitats per a la gent (cursos, ball, etc.). Algunes persones diuen que troben a faltar instal·lacions o serveis com un bar, un menjador, un gimnàs, jardins, etc., i en general demanen millores en les instal·lacions.

Quant a la localització d'una nova Casa Pairal, aproximadament la meitat de les persones enquestades (51%) pensen que s'hauria de construir a la Plaça del Poble, mentre que un de cada quatre (26%) diu que al Parc Central, i un 4% diu que a un d'aquests dos llocs (Plaça del Poble o Parc Central). També majoritàriament (72%) consideren que seria millor disposar d'una sola Casa Pairal i que aquesta respongués a totes les necessitats dels seus usuaris.

11.2.- Servei de Teleatenció Domiciliària de la Creu Roja

El Servei de Teleatenció Domiciliària de la Creu Roja és un servei per a persones grans que viuen soles o persones malaltes o convalescents a les que se'ls proporciona un petit aparell que, en cas de trobar-se malament o necessitar assistència mèdica, els connecta directament amb la Central d'Alarmes de la Creu Roja.

Coneix o utilitza el Servei de Teleatenció domiciliària de la Creu Roja?

	Freqüència	Percentatge
No, no el coneix	62	20,1
N'ha sentit a parlar però no sap molt bé que és	50	16,2
Sí, el coneix però no l'utilitza	180	58,5
Sí, utilitza el servei	12	3,9
Ns/nc	4	1,3
Total	308	100,0

Més de la meitat de la gent gran enquestada coneix el Servei de Teleatenció Domiciliària de la Creu Roja i un 4% l'utilitza, mentre que un 20% no el coneix i un 19% n'ha sentit a parlar però no sap molt bé en que consisteix.

Utilitzaria aquest servei?

	Freqüència	Percentatge
Sí	266	86,4
No	21	6,8
Ns/nc	21	6,8
Total	308	100,0

Després d'explicar en què consisteix aquest servei, la majoria (el 86%) diu que l'utilitzarien si ho necessitessin i perquè ho consideren pràctic i útil, per seguretat o comoditat, i en cas d'estar sols a casa. Entre les persones que diuen que no l'utilitzarien (7%), les raons que donen és perquè no el necessiten, pensen que és car o tenen altres persones que els poden ajudar.

11.3.- Servei d'Ajuda a Domicili

Aquest servei està destinat a les persones grans que per malaltia, convalescència o per alguna altra problemàtica, tenen dificultats per realitzar alguna de les tasques habituals de la vida quotidiana (higiene personal, tasques de la llar, etc.), proporcionant en aquests casos l'ajuda necessària a la llar de la persona que ho sol·licita.

Coneix o utilitza el Servei d'Ajuda al Domicili?

	Freqüència	Percentatge
No, no el coneix	77	25,0
N'ha sentit a parlar però no sap molt bé que és	51	16,6
Sí, el coneix però no l'utilitza	170	55,2
Sí, utilitza el servei	1	0,3
Ns/nc	9	2,9
Total	308	100,0

Un 55% de les persones enquestades coneixen el Servei d'Ajuda a Domicili encara que menys d'un 1% l'utilitza, un 25% no el coneix i un 17% no sap molt bé en que consisteix.

Utilitzaria aquest servei?

	Freqüència	Percentatge
Sí	263	85,4
No	19	6,2
Ns/nc	27	8,4
Total	308	100,0

El 85% dels enquestats diuen que l'utilitzarien i només un 6% diuen que no. Els motius per utilitzar-lo seria la necessitat d'ajuda, per comoditat o en cas de trobar-se sols, mentre que els que diuen que no l'utilitzarien és perquè no el necessiten, perquè ja tenen persones que els hi prestin aquests serveis o per raons econòmiques.

11.4.- Centres de Dia

Els Centres de dia són centres d'acolliment diürn i d'assistència per a persones grans que necessiten una atenció permanent o una supervisió per a les activitats de la vida diària, que no poden rebre durant el dia en el seu domicili habitual, evitant o retardant el seu internament en una residència de gent gran.

Sap sí hi ha Centres de Dia a Andorra la Vella?

	Freqüència	Percentatge
Sí	124	40,3
No	70	22,7
Ns/nc	114	37,0
Total	308	100,0

El 40% dels enquestats diuen que hi ha Centres de Dia a Andorra la Vella, un 23% pensa que no n'hi ha i un 37% no ho sap o no respon.

Utilitzaria aquest servei?

	Freqüència	Percentatge
Sí	204	66,2
No	51	16,6
Ns/nc	53	17,2
Total	308	100,0

D'altra banda, el 66% seria favorable a utilitzar-los (en cas de malaltia o necessitat, per comoditat o si es trobessin sols), mentre que un 17% diu que no hi aniria (perquè no li agrada, prefereix estar a casa, no ho necessiten o tenen persones contractades per atendre'ls) i un 17% no sap si utilitzaria aquest servei o no respon.

En general es pot observar que la gent gran és més favorable als serveis d'ajuda o suport que els permeten continuar vivint a la seva llar, evitant la desvinculació del seu entorn habitual. Tot i això, poc més de la meitat sabrien on acudir per utilitzar aquests serveis. Les persones de nacionalitat andorrana diuen saber-ho en major proporció que la resta de individus i també sabrien amb més freqüència on acudir per utilitzar aquests serveis les persones amb estudis secundaris i superiors que les persones amb estudis primaris o sense estudis.

12.- QUALITAT DE VIDA I GRAU DE SATISFACCIÓ

En general, diria que la seva qualitat de vida és...

	Freqüència	Percentatge
Bona o molt bona	127	41,3
Normal	160	51,9
Dolenta o molt dolenta	21	6,8
Total	308	100,0

El 41% de les persones enquestades pensen que la seva qualitat de vida és en general bona o molt bona, una de cada dues (52%) la qualifica de normal i només un 7% diu que és dolenta o molt dolenta.

Si es mirem aquestes dades desglossades a l'enquesta del cens (menys els usuaris de la Casa Pairal), els homes diuen en major proporció que la seva qualitat de vida és bona o molt bona (el 51% dels homes enfront el 39% de les dones) mentre que les dones la qualifiquen amb més freqüència de normal (el 57% de les dones enfront el 41% dels homes). Segons l'estat civil les persones casades són les que consideren en major proporció que la seva qualitat de vida és bona o molt bona (el 53%) mentre que les persones vídues són les que menys ho pensen (27%), tot i que la relació no és significativa estadísticament. En funció del nivell d'estudis destaca que les persones amb més formació acadèmica també estan més satisfetes amb la seva qualitat de vida (el 67% de les que tenen estudis superiors i el 52% de les que tenen estudis secundaris diuen que és bona o molt bona, enfront el 42% dels que tenen estudis primaris i el 26% dels que no tenen estudis). Aquesta satisfacció també està relacionada amb l'estat de salut ja que el 66% de les persones que diuen que la seva salut és bona o molt bona també qualifiquen així la seva qualitat de vida, mentre que només ho diuen el 20% de les que tenen una salut dolenta o molt dolenta. Igualment les persones que no tenen cap dificultat per realitzar les activitats de la vida diària estan més satisfetes amb la seva qualitat de vida. D'altra banda, la gran majoria de les persones amb una millor situació econòmica diuen que la seva qualitat de vida és bona o molt bona (el 82% de les que tenen uns ingressos individuals mensuals superiors a 1.200 euros i també el 68% de les persones que mai els costa arribar a final de mes).

La majoria de la gent gran està satisfeta en relació a la seva família i/o la parella (el 69% diu que ho està), davant un 24% que la qualifica de correcta i només un 4% no n'està gaire satisfet. Les persones de més edat i les que viuen soles diuen en menor proporció que estan satisfetes amb la seva família o parella (el 78% de les persones de 65 a 74 anys davant el 59% de les majors de 75 anys, i el 81% de les persones que viuen amb la parella i/o fills enfront del 49% de les persones que viuen soles).

El grau de satisfacció en relació a les condicions del seu habitatge és qualificat d'alt o molt alt pel 49% de les persones enquestades i de correcte pel 45% (només un 5% qualifica de baix o molt baix el grau de satisfacció per les condicions del seu habitatge). Aquesta satisfacció és més alta entre les persones amb més nivell d'estudis (el 71% de les que tenen estudis superiors estan satisfetes davant el 26% de les que no han anat a l'escola), i entre les persones amb una millor situació econòmica (les persones que tenen més ingressos i que no els costa arribar a final de mes són les que diuen majoritàriament que el seu grau de satisfacció és alt o molt alt). També destaca que les persones que són propietàries del seu habitatge n'estan més satisfetes (el 65%) que les que el tenen de lloguer (el 39%).

En relació a la satisfacció amb el seu cercle d'amistat un 58% diu que és correcta, un 25% la qualifica d'alta o molt alta i un 12% de baixa o molt baixa. Les persones de menys edat són les que estan més satisfetes amb les seves amistats (el 32% de les persones de 65 a 74 anys qualifiquen d'alt o molt alt el seu grau de satisfacció, però només un 7% de les persones majors de 80 anys) i les persones amb nivells d'estudis més alts també diuen estar més satisfetes (el 60% de les que tenen estudis superiors, el 36% de les que tenen estudis secundaris, el 20% de les que tenen estudis primaris i només el 13% dels que no tenen estudis). Lògicament, augmenta el grau de satisfacció amb les seves amistats entre les persones que tenen més amics i que els veuen amb més freqüència (de fet gairebé totes les persones que estan poc satisfetes amb les amistats són les que no en tenen o les que les veuen poc).

La satisfacció sobre la seva situació econòmica és la més negativa ja que un 52% diu que el grau de satisfacció és correcte, però un 34% el qualifica de baix o molt baix i només un 12% diu que és alt o molt alt. Augmenta la proporció de les persones que estan satisfetes amb la seva situació econòmica entre les que tenen més nivell d'estudis (el 43% de les persones amb estudis universitaris i el 19% de les que tenen estudis secundaris tenen un grau de satisfacció alt o molt alt, però només el 8% de les persones amb estudis primaris i cap cas de les persones

sense estudis ho han dit) i, evidentment, també estan més satisfetes les persones que no tenen problemes per arribar a final de mes i les que tenen ingressos més alts, mentre que les persones que els hi costa arribar a final de mes i les que tenen ingressos més baixos no estan satisfetes amb la seva situació econòmica.

Pel que fa a l'estat anímic, la majoria diu que la seva satisfacció és correcta (57%) i un 23% diu que el seu grau de satisfacció és alt o molt alt, mentre que un 20% diu que és baix o molt baix. Diuen que estan més satisfetes les persones casades i les que tenen un nivell d'estudis alt, mentre que les que han enviudat i les que no tenen estudis són les que diuen en major proporció que el seu grau de satisfacció és baix, tot i que la relació no és significativa estadísticament. Sí que hi ha una relació significativa en funció de les dificultats per realitzar les activitats de la vida diària ja que les persones que tenen dificultat per fer tres o més d'aquestes activitats diuen en major proporció que no estan satisfetes, i també estan menys satisfetes les persones que diuen que la seva salut és dolenta o molt dolenta (només el 5% el qualifica d'alt o molt alt mentre que el 51% diu que és baix o molt baix el seu grau de satisfacció). D'altra banda també s'observa una relació amb la situació econòmica ja que estan més satisfetes a nivell anímic les persones que no tenen problemes econòmics (les que no els costa arribar a final de mes i les que tenen ingressos més alts).

Finalment, el grau de satisfacció respecte el seu temps de lleure és qualificat majoritàriament de correcte (63%), mentre que un 25% diu que és alt o molt alt i un 12% el considera baix o molt baix. Proporcionalment estan més satisfetes amb el seu temps de lleure les persones amb més nivell d'estudis (el 62% de les que tenen estudis universitaris i el 26% de les que tenen estudis secundaris, però només el 20% de les que tenen estudis primaris i el 17% de les que no tenen estudis) i les persones que diuen que la seva salut és bona o molt bona. També s'observa una relació segons la situació econòmica (les persones amb més ingressos i que no tenen dificultats per arribar a final de mes tenen amb més freqüència un grau de satisfacció alt o molt alt) i, en general, estan més satisfetes del seu temps de lleure les persones que tenen alguna afició o fan algun esport o activitat física com sortir a caminar, encara que aquestes relacions no són significatives a nivell estadístic.

13.- CONCLUSIONS

Al parlar sobre la gent gran el primer que destaca és que la seva proporció en el conjunt de la població ha experimentat un important augment en els darrers anys, degut a l'allargament de l'esperança de vida i a la disminució de la natalitat. A més, també està augmentant la proporció de persones de més edat (sobreenvelliment) que és el col·lectiu amb més problemes de salut i d'autonomia funcional i amb més necessitat de prestacions assistencials. Degut a que l'esperança de vida de les dones és més alta, aquest col·lectiu està feminitzat (un 63% de les persones enquestades són dones i un 38% homes).

La majoria de la gent gran d'Andorra la Vella viu en llars formades per una parella sola (el 43% de les persones enquestades) i en llars unipersonals (un 28%). En relació a l'estat civil, la majoria de les persones majors de 65 anys estan casades (el 52%), però destaca l'elevada proporció de persones vídues (un 28%), sobretot entre les dones (un 43% de les dones enquestades davant un 9% dels homes), de manera que els problemes que poden anar associats a aquesta condició (soledat, reducció dels ingressos) les afectarien especialment a elles.

El nivell formatiu de la gent gran és baix: un 12% de les persones enquestades no han anat mai a l'escola (encara que una part saben llegir i escriure), un 58% té estudis primaris incomplets i un 26% té estudis primaris acabats, un 15% té estudis secundaris (de formació professional o batxillerat) i un 8% té estudis superiors o universitaris. Aquest baix nivell d'estudis és degut a que moltes d'aquestes persones van començar a treballar abans dels 15 anys (van haver de deixar l'escola per anar a treballar) i això també ha influït en la seva categoria socioprofessional. D'altra banda, tot i que actualment la majoria són jubilats o pensionistes, s'observa que l'ocupació està clarament segmentada en funció del gènere (els homes ocupaven amb major proporció els llocs més alts en la jerarquia i més qualificats, mentre que les dones tenien amb més freqüència treballs menys qualificats o estaven fora del mercat de treball).

Els ingressos de les persones majors de 65 anys provenen majoritàriament de les pensions de jubilació o de viduïtat (en el cas de les dones), destacant que les dones tenen ingressos més baixos que els homes degut a que les seves pensions són inferiors i també perquè hi ha dones que no tenen ingressos propis. En conjunt, la majoria de la gent gran diu que amb els seus ingressos o els ingressos de la seva parella els costa arribar a final de mes (un 23% quasi sempre, un 14% sovint i un 24% ocasionalment) i només una de cada tres persones (38%) diu que mai té problemes per arribar a final de mes. Les persones que els costa arribar a final de mes són sobretot les dones, vídues, que viuen soles o amb fills/es i que tenen els ingressos més baixos.

La majoria de la gent gran d'Andorra la Vella (el 57%) viu en un habitatge de lloguer i un 37% viu en un habitatge de la seva propietat (el 7% restant estan en altres modalitats d'habitatge: residència, pis de la família...). Pràcticament totes les llars disposen de les instal·lacions bàsiques (calefacció, aigua calenta, vàter, bany i/o dutxa), i l'equipament més freqüent de la llar és la cuina, el forn, la nevera, la rentadora, el televisor i el telèfon. En canvi els aparells que no responen a necessitats bàsiques o de més recent introducció al mercat com la cuina vitroceràmica, el rentaplats, l'assecadora, el telèfon mòbil, el vídeo o DVD i l'ordinador, són equipaments menys freqüents en les llars de la gent gran. També s'observa que quasi un de cada dos enquestats viuen en habitatges on hi ha escales abans d'accedir a l'ascensor, i un de cada quatre no tenen ascensor i han de pujar escales, el que pot comportar dificultats per a les persones amb problemes de mobilitat. La majoria de la població enquestada diu que no es troba amb cap dificultat en l'entorn del seu habitatge, però entre els inconvenients més esmentats

destaquen la contaminació acústica de l'entorn, els cotxes estacionats a la vorera que dificulten el pas de les persones o el mal estat del paviment o les voreres desnivellades.

Entre la gent gran enquestada destaca que la majoria té algun familiar a Andorra (sobretot fills/es i néts/es), a banda dels que viuen a la mateixa llar, i només un 12% no tenen família al país. També majoritàriament (el 78%) veuen sovint algun d'aquests familiars (un cop a la setmana o més). El 81% de les persones enquestades tenen un familiar o persona de confiança que viu a prop del seu domicili, de manera que aparentment disposen d'una xarxa de suport propera, i un 81% també té algú amb qui parlar dels seus problemes personals (un 19% diu que no té ningú). Pel que fa les seves amistats, un 38% diu que es veuen varies vegades a la setmana, un 11% veu els amics/gues un cop a la setmana i un 29% amb menys freqüència (algun cop al mes o de tant en tant), mentre que un 22% diu que no els veu mai o que no té amics o amigues.

A través de la seva xarxa social (família, amics...) una persona pot donar o rebre ajuda material, serveis, suport emocional, etc. Així, la gent gran no només és receptora d'ajuda sinó que també la pot oferir als altres. Així, un 50% diu que dóna alguna ajuda als seus fills/es (sobretot les persones que hi conviuen) en la preparació dels àpats, en la cura dels néts o econòmicament. Les dones són les que més ajuden els fills/es en la preparació dels àpats, mentre que els homes diuen sobretot que els ajuden econòmicament. D'altra banda, la majoria de les persones enquestades diuen que no reben cap ajuda, i entre els que en reben es tracta sobretot d'ajuda econòmica, per la neteja de la llar o per sortir a comprar o fer altres tràmits fora de la llar. Els fills/es o les persones contractades (per la neteja de la llar) són les persones de qui reben aquestes ajudes. També es constata que en cas de necessitar ajuda (ja sigui de manera puntual o ajuda constant), la gent gran creu que la rebrien sobretot dels fills/es o de la parella.

En cas de tenir problemes que dificultin la seva vida normal, la majoria de les persones enquestades (66%) preferirien rebre ajudes per continuar vivint a la seva casa i un 15% preferiria anar a viure amb els fills, mentre que només un 14% optaria per ingressar en una residència o centre de dia.

Els homes diuen que tenen una millor salut que les dones (segons l'enquesta adreçada al cens, el 49% dels homes majors de 65 anys i el 36% de les dones diuen que la seva salut és bona o molt bona). Només un 14% dels homes i un 4% de les dones han dit que no tenien cap problema de salut. Els problemes més freqüents de la gent gran són l'artrosi i/o artritis, la hipertensió, problemes de circulació, insomni, colesterol, mal d'esquena, varius, problemes de vista, depressió o problemes nerviosos, problemes de cor, estrès o ansietat i problemes d'audició. El 72% de la gent gran diu que en els darrers tres mesos no ha tingut cap problema de salut o emocional que hagi limitat les seves activitats habituals, mentre que un 27% sí que ha tingut algun problema que ha restringit les seves activitats. Un 38% diu que no ha patit dolor en els darrers mesos, mentre que un 39% ha tingut dolor lleu o moderat i un 23% dolor fort o molt fort (sobretot les dones).

Segons el pes i l'alçada declarats per les persones enquestades, s'observa que un 31% tindria sobrepès i un 13% obesitat (amb major proporció les dones). D'altra banda un 9% de les persones enquestades fumen habitualment, i segon l'enquesta adreçada al cens, un 25% són exfumadores mentre que el 63% no fuma ni ha fumat mai (els homes són fumadors i exfumadors en major proporció que les dones, mentre que la majoria de les dones no ha fumat mai). També, segons dades extretes de l'enquesta del cens, la majoria de la gent gran enquestada (el 71%) diuen que mai o gairebé mai prenen begudes amb alcohol, un 11% en prenen gairebé a diari i un 4% en pren entre una i tres vegades a la setmana, mentre que un 13% diu que només

en beu ocasionalment (es homes prenen en major proporció que les dones begudes amb alcohol).

Un 63% no segueix actualment cap dieta, però el 37% sí que fa alguna dieta (sobretot baixa en sal o per la hipertensió, per la diabetis, pel colesterol, baixa en greixos o una dieta per aprimar-se). També destaca que la majoria de la gent gran d'Andorra la Vella fa els àpats principals sempre o gairebé sempre a casa i, encara que poguessin menjar fora de casa a un preu econòmic i segons la seva dieta, un 39% diu que només hi aniria de tant en tant, un 32% només en cas de necessitat i un 11% diu que no hi aniria mai, mentre que molt pocs hi anirien sovint (14%) o sempre (4%)

Gairebé totes les persones grans (94%) tenen cobertura sanitària de malaltia de la CASS, un 11% té la cobertura d'una assegurança privada o mútua (un 6% només té aquesta assegurança i un 7% té una assegurança privada a més de la CASS) i menys d'un 2% té una altra assegurança pública, mentre que només un 1% diu que no té cap cobertura per malaltia.

Segon l'enquesta adreçada al cens, un 16% d'aquestes persones acudeixen a la consulta mèdica (al seu metge de capçalera o el que els visita habitualment) una o varies vegades al mes, un 33% hi acudeix cada dos o tres mesos, un 28% cada sis mesos i un 17% un cop a l'any, mentre que un 7% diu que no hi va mai o només quan ho necessita. En l'últim any, prop d'un 7% no ha estat visitat/da per cap professional sanitari, un 79% de les persones enquestades han estat visitades pel metge/sa de capçalera, un 60% pel metge/sa especialista. D'altra banda, més de la meitat de les persones grans (el 55%) han estat ingressades a l'hospital en els darrers cinc anys.

També segons l'enquesta adreçada al cens, un 64% de les persones enquestades (el 70% dels homes i el 59% de les dones) han dit que no tenen cap dificultat o poca dificultat per fer les activitats de la vida diària per les que s'ha demanat, mentre que un 17% té força dificultat o no pot fer una o dues activitats (en la resta d'activitats té poca o cap dificultat) i un 19% té força dificultat o no pot fer tres o més de les activitats. Les persones que tenen més dificultat en les activitats de la vida diària també són les que necessiten més ajuda per fer-les. Les activitats que més dificultat els suposa i que requereixen més ajuda són tallar-se les ungles dels peus, pujar o baixar escales, caminar i fer la compra. Les dones, les persones de més edat i les que tenen pitjor estat de salut són les que diuen més freqüentment que tenen dificultats i necessiten ajuda per fer les activitats de la vida diària (persones dependents).

En relació a les tasques domèstiques s'observa una diferència molt àmplia en funció del sexe, ja que la majoria dels homes diuen que és la seva parella qui fa aquestes tasques, mentre que la majoria de dones diuen que són elles les que les assumeixen. Aquesta diferència reflecteix la divisió de rols tradicionals associats al sexe, on l'home té la funció de sustentador econòmic de la llar mitjançant la seva participació en el mercat laboral remunerat (treball productiu) i la dona és la principal responsable del treball domèstic o reproductiu. En alguns casos, les persones que tenen dificultats per realitzar les tasques domèstiques (sobretot per la neteja de l'habitatge) recorren a personal contractat.

En conjunt, un 73% de les persones enquestades són autònomes en els desplaçament per Andorra (un de cada tres condueixen el seu propi vehicle i un 42% es desplaça en autobús o taxi sense problemes), mentre que un 11% dels enquestats del cens necessita l'ajuda d'altres persones per desplaçar-se per Andorra (només un 3% dels enquestats de la Casa Pairal) i un 16% diu que normalment no agafa cap mitjà de transport o es desplaça caminant.

Pel que fa a l'activitat física, la majoria de la gent gran no practica cap esport (només un 23% de les persones majors de 65 anys en fa, sobretot gimnàstica, natació o bicicleta), però més de la

meitat de les persones enquestades (el 54%) van a caminar cada dia, un 15% ho fa entre una i tres vegades a la setmana i un 11% només de tant en tant, mentre que el 20% diu que no hi va mai. També la majoria (el 75%) diu que té alguna afició amb la que poden ocupar el temps lliure, i entre les activitats més esmentades destaquen la lectura, les labors, la música o veure la televisió. Un 8% mira menys d'una hora al dia la televisió, però la majoria (el 48%) la mira entre una i tres hores i un 42% la mira més de tres hores. D'altra banda, quasi la meitat de gent gran enquestada (el 48%) no ha fet cap viatge d'una setmana o més en l'últim any.

Segon l'enquesta adreçada al cens, la valoració de l'entorn ambiental de la parròquia és més aviat positiva: el 67% de la gent gran enquestada considera que la parròquia està en general neta (un 30% creu que està més aviat bruta), i el 57% diu que l'estat dels espais verds de la parròquia és bo o molt bo, mentre que el 35% el qualifica de regular i pel 3% és dolent o molt dolent. En aquest punt també destaca que la majoria de les persones enquestades (el 72%) reciclen les deixalles.

En general es pot observar que les persones enquestades coneixen els serveis per a la gent gran. El 87% dels enquestats que no acudeixen regularment als cens sap què és la Casa Pairal. El 58% coneix el Servei de Teleatenció Domiciliària de la Creu Roja (un 4% l'utilitza) i un 16% n'ha sentit a parlar però no sap molt bé en que consisteix, mentre que un 20% no el coneix. Un 55% de les persones enquestades coneixen el Servei d'Ajuda a Domicili encara que menys d'un 1% l'utilitza, un 35% no el coneix i un 17% no sap molt bé en que consisteix. Finalment, el 49% dels enquestats diuen que hi ha Centres de Dia a Andorra la Vella, un 23% pensa que no n'hi ha i un 37% no ho sap o no respon. En general es pot observar que, en cas de necessitar-los, la majoria de la gent gran utilitzaria aquests serveis d'ajuda o suport que els permeten continuar vivint a la seva llar, evitant la desvinculació del seu entorn habitual, malgrat que poc més de la meitat (51%) sabrien on acudir per utilitzar aquests serveis.

El 41% de les persones enquestades pensen que la seva qualitat de vida és en general bona o molt bona, el 52% la qualifica de normal i només un 7% diu que és dolenta o molt dolenta. Aquesta percepció està relacionada amb diferents factors individuals, observant-se que estan més satisfets amb la seva qualitat de vida els homes, les persones amb més formació acadèmica, les persones que diuen que la seva salut és bona o molt bona i que no tenen cap dificultat per realitzar les activitats de la vida diària. També diuen en major proporció que la seva qualitat de vida és bona o molt bona les persones amb una millor situació econòmica (que no els costa arribar a final de mes i que tenen ingressos més alts).

Finalment, i segons els enquestats del cens, els aspectes de la vida més satisfactoris per a la gent gran són la família i/o la parella (un 69% esta satisfets amb un grau alt o molt alt) i l'habitatge (49%). La resta d'àmbits són qualificats majoritàriament de correctes, destacant que la situació econòmica és l'aspecte valorat més negativament (un 34% té un grau baix o molt baix de satisfacció i només per un 12% és alt o molt alt), i tampoc senten massa satisfacció en relació al seu estat anímic (un 20% el qualifica de baix o molt baix i un 23% d'alt o molt alt).

Totes aquestes dades mostren que el col·lectiu de la gent gran és molt heterogeni en relació a la seva xarxa de relacions, nivell socioeconòmic, estat de salut, etc. S'observa que les majors de 75 anys són les persones amb menys nivell formatiu i amb menys ingressos, i també són les que amb més proporció tenen problemes de salut i en les activitats de la vida diària, i que per tant requereixen més prestacions d'ajut. D'altra banda, també destaquen importants diferències entre homes i dones, ja que els homes tenen una menor esperança de vida, però continuen vivint majoritàriament en parella i disposen de més ingressos propis, mentre que la taxa de vida en solitari i la viduïtat és molt més gran entre les dones, que disposen de menys ingressos que els homes ja que són elles les que han estat i continuen estant a càrrec de les tasques domèstiques.

En general també són importants les diferències en funció de l'estatus social de la gent gran, ja que les persones amb un estatus més alt (nivell d'estudis i categoria socioprofessional) tenen una millor situació econòmica i millors condicions de vida.

Així doncs, el col·lectiu de la gent gran és cada cop més nombrós i divers, fet que planteja la necessitat de planificació de polítiques (equipaments i serveis) adequades a la seva situació, en un context en el qual la funció assistencial que tradicionalment ha recaigut en la família és cada cop més difícil de mantenir.

14.- BIBLIOGRAFIA

Batalla, J.; Casals, M.; Micó, J.: *La immigració a Andorra*. Lleida, Pagès Editors, 2004.

Borrell C, Rodríguez M, Baranda L.: *Manual de l'Enquesta de Salut de Barcelona 2000*. Barcelona, Institut Municipal de Salut Pública, 2002.

Centre de Recerca Sociològica: *Composició de les llars a Andorra*. Lleida, Pagès Editors, 2005.

Consejo de Europa: *Recomendación N° R (98) 9 del Comité de Ministros a los Estados Miembros relativa a la dependencia*, 1998.

Fundació Institut Català de l'Envel·liment: *Anuari de l'envelliment. Catalunya 2004*. Barcelona, Glosa, 2004. <http://www.envelliment.org/documents/docs/Anuari2004cat.pdf>

Institut Estadístic de Catalunya: *Anuari Estadístic de Catalunya*.
<http://www.idescat.net/cat/poblacio/poblestructura.html>

Institut Municipal de Salut Pública: *Enquesta de Salut de Barcelona 2000. Resultats principals*. Barcelona, Institut Municipal de Salut Pública, 2002.
http://www.aspb.es/quefem/docs/resultats_principal.pdf

Instituto de Mayores y Servicios Sociales: *Las personas mayores en España. Informe 2004*. Madrid, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, 2004.
<http://www.imsersomayores.csic.es/estadisticas/informemayores/informe2004>.

Instituto Nacional de Estadística: INEbase. <http://www.ine.es/>

Ministeri de Justícia i Interior: *Estadístiques de població any 2003*. Andorra, Govern d'Andorra, 2003.

Pérez Díaz, J.: "Envejecimiento poblacional y dependencia. Una perspectiva desde la necesidad de cuidados". Ponencia presentada en la II Jornada Gerontológica Calidad de vida y Calidad de Servicio en la atención a personas mayores, organizada por Recursos Asistenciales. Pamplona, 25 de octubre de 2000.
<http://www.ced.uab.es:16080/jperez/PDFs/Pamplona.pdf>

Sintes, E.; Ramon, A. (Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona): *Condicions de vida i hàbits de la gent gran de la província de Barcelona*. Bellaterra, Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona, 2003.